

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20— Din
za inozemstvo 30—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišstvo:

Ljubljana, Prečernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošt. čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 10. decembra.

Svetozar Pribečević je minister prosvete. V prosvetno politiko ne spada vzpostavljane javnega reda in miru. Svetozar Pribečević ni minister notranjih zadev, on ni šef beograjske policije, v katere delokrog spadajo nastopi varnostne straže pri demonstracijah in uporih. Svetozar Pribečević tudi ni žandar, kateremu bi bila poverjena naloga intervencije pri kravalih beograjskih akademikov. A vendar označuje list ljubljanskega škofa le Svetozarja Pribečevića kot »briča«, ki je »poslal na univerzo orožnike streljati«, kot »glavne hujškalce«, ki je »dal orožnikom plein pouvoir« za »bartolomejsko noč« v avli beograjskega vseučilišča. Minister prosvete — piše »Slovenec« — je »onečastil« ta resort s »čini naivne brutalitete« ter obnavlja »diktaturo najsurovejšega terorja«.

Za list katoliškega škofa je ta pisava predvsem dokaz »lojalnosti«, ki jo katoliška hierarhija po svojem visokem cerkvenem dostojanstveniku v Sloveniji izkazuje državi in njenim najvišjim reprezentantom. Včerašnji »Slovenec« je vsekako nproročilna vizitka, ki jo je odložil ljubljanski cerkveni vladika pri jugoslovenski vladi.

Tako impertinentno namreč škofov list nikdar ne bi napadel avstrijskih ministrov, pa naj bi resnično z lastno ingercenco zagrešili karkoli. V Jugoslaviji pa je toliko državljanov, ki jih je zlasti spoznavati v brežnejši svobodi tiska ter v neskončni mirnodušnosti čuvarjev državnih zakonov, da škofov list v takih primerih ne piše le mani dostojno, marveč tudi nameroma izkrivlja resnico in brezvestno razvija instinkte.

6. decembra je »Slovenec« objavil komuniké demokratskega kluba po slovence, ki ni štedil z brezobzirnostjo, da izkoristi dogodke na beograjski univerzi za svoje politične svrhe; a ta komuniké vseeno izrečno poudarja, da so »organi vojnega in notranjega ministra prekoračili meje svojega delokroga«, radi česar da je klub demokratov sklenil, da na eni strani se narodne skupščine zahteva, da se vojni in notranji minister in vse ostale odgovorne osebe postavijo pred sodišče, da občutijo moč zakona za izvršene zločine nad akademsko mladino. Ne maramo na tem mestu kritizirati nmeštnost ali neumnost, točnost ali ne-točnost besedila tega komunikéa. Citirali smo ga le zato, da s citatom iz samega »Slovenca« dokažemo zločnost in nevarnost škofovega glasila. V soboto je »Slovenec« z gorenim komunikéom beograjskih davidovičevskih poslancev trdil, da leži krivda za dogodke na beograjski univerzi pri organih vojnega in notranjega ministra. V sredo — torej tri dni nato — pa bruhla isti »Slovenec« malone na vseh svojih straneh oreni in žveplo edino le na Svetozarja Pribečevića.

»Slovenec« ne zasleduje le tendence, da še naprej vlija ogenj razburjenja v mlada srca, da jih, v zlorabi nesrečnih dogodkov, za politične namene požene z vsemi strastmi sovraštva proti vrhovnemu šefu prosvete v državi, marveč hoče tudi vseučiliške profesorje podžgati proti njemu, ker upa, da bi to moglo donesati nekaj kapitala za zavoženo politiko dr. Korošca. Zato v današnji njegovi številki tako mastni in krvavi naslovi, kakor: »Rektor in senat beograjskega vseučilišča proti Pribečevićevim nasilstvom«. Pri tem je pa za škofov list zopet znatljivo, da se poslužuje za informacijo slovenske javnosti falzifikatov, ki naj bi mu nadomestili uradne komunikéje vseučiliških oblasti. »Slovenec« piše, kakor da se je po vseh vseučiliških dvignil med profesorji upor proti ministru prosvete, dalje tudi natveza svojim bralcem, da je Pribečević »spravil vladu v neuprjeten položaj«. Komuniké, ki ga je izdal akademski senat beograjske univerze niti z eno besedo ne spravlja ministra prosvete v zvezo z dijaškimi demonstracijami. Nasprotno: izrečno se ograňuje, proti nastopu policijskih oblasti, katerim svetuje odločno priporočiti, da postopajo v sličnih slučajih etaktno in človeško.

Sam rektor beograjske univerze dr. Popović pa je tudi že prvi dan dijaških nemirov izjavil, da treba v beograjskih dogodkih strogo ločiti mirno zborovanje na univerzi in spopade, ki so sledili na ulici. Le glasilo ljubljanskega škofa smatra za svojo dolžnost, da postavlja dogodke na glavo ter da slovensko javnost slepi z izmišljotinami in zavijanjii.

Druge stvar, od gornje docela oddvojena, je vprašanje penzioniranja profesorja Bazale in Polića. Za to dejanje nosi minister Pribečević popolno odgovornost, a se ji tudi ne umikuje. Z argumenti dijaških in nedijaških izgovorov se njemu ne bo dokazalo, da je bil na pogrešni poti, pač pa se mu bo le utrdilo prepri-

Ponesrečen juriš na ministra Pribečevića

PREDAVANJA NA BEOGRAJSKI UNIVERZI SE V MIRU VRŠE. — »Z VSO ENERGIJO BOM NADALJEVAL...«

Beograd, 10. decembra. p. Danes so se predavanja na univerzi vršila brez siceršnega incidenta. Red je popoln. Era Marković, poslednji dijak, ki je bil v zaporu, je bil danes izpuščen, dočim napram neakademikom, ki so provocirali spopad, teče preiskava nadalje. Blokaški in komunistični študenti so docela poraženi.

Beograd, 10. decembra. p. Današnja poročanja opozicijskega tiska, da so neredi na jugoslovenskih univerzah oslabili položaj prosvetnega ministra Pribečevića, so pokazala poslednji adut opozicije, ki

je iz dijaških dogodkov hotela izbiti vsaj ta profit, da bi z intrigami ustvarila nerazpoloženje proti prosvetnemu ministru. No, našemu dopisniku je danes minister Pribečević mirno zatrdil: »Pomirjenje neredov in komunističnih ekscesov je samo uvrstilo moj položaj, ako ga je sploh bilo treba uvrstiti. Ako opozicija živi samo od nade, da bo »oslabila moj položaj«, je to samo znak njene slabosti. Ne pride mi niti na kraj pameti, da bi dal ostavko ali zamenjal resort. Nasprotno, z vso energijo bom nadaljeval svoje poslovanje«.

Volilno gibanje

SEJA VOLILNEGA KOMITETA MINISTROV — MUSLIMANI ZA NACIONALNI BLOK. — NADALJNE KANDIDATURE.

Beograd, 10. decembra. p. Danes opoldne je ministrski predsednik Pašić sprejel deputacijo muslimanov in pravoslavnihi Srbov iz Sandžaka. Deputacija je Pašiću izjavila, da so izgledi nacionalnega bloka v Sandžaku izredno dobri. Okrajni kandidati se bodo enako razdelili med muslimane in pravoslavne. Pašić je dalje sprejel Veljo Vukičevića, Veljo Popovića, ministra Mišetića in Marko Gjuričiča, ki so mu poročali o shodih zadnjih dni. — Pašić sam bo kandidiral kot nosilec liste v banjaluškem okrožju.

Od 17. do 20. je bila v predsedništvu vlade seja volilnega komiteta ministrov. Prisotni so bili Pašić, Pribečević, Ljuba Jovanović, Vilder in Joca Jovanović. Razpravljali so tudi o osnovanju nove muslimanske stranke, ki se formira vsled cepljenja džemijet in katero ustanavljata Ber aga in Kenan Zija.

Nato je komitet razpravljal o kandidaturah na Hrvatskem. V varaždinskem okrožju se bo lista poverila samostojnim

demokratom, kjer bo nosilec liste min. dr. Krizman, v belovarskem okrožju bo kandidat Vilder ter bodo radikalni tam dobili enega sreskega kandidata.

DRŽAVNI ODBOR.

Beograd, 10. decembra. p. Državni odbor je danes dopoldne nadaljeval z dobočevanjem vojšč v državi ter jih določil za Srbijo in Vojvodino, izvemši Beograd. Ostale pokrajine pridejo jutri na vrsto. Vprašanje onih predsednikov glavnih volilnih odborov, ki so dali ostavko, je odloženo na poznejši čas, kakor je tudi odložena določitev predsednikov vojšč.

AVDIJENCE PRI KRALJU.

Beograd, 10. decembra. p. Popoldne od 16.30 do 17. je bil pri kralju v avdienci ministrski predsednik Nikola Pašić. Nocoj je bil od 19. do 20. na dvoru minister pravde dr. Lukinić. Imel je s seboj veliko število ukazov.

Jugoslavija član kontrolne komisije za Bolgarsko

Z RIMSKEGA ZASEDANJA SVETA ZVEZE NARODOV. — VPRAŠANJA RAZNIH MANDATOV. — TURSKI DRŽAVNI DOLG.

Beograd, 10. decembra. r. Svet Zveze narodov, ki zboruje v Rimu, je na svoji včerašnji seji na predlog dr. Beneša imenoval Jugoslavijo kot člana mednarodne vojaške kontrolne komisije na Bolgarskem.

Rim, 10. decembra. v. Danes ob 4. popoldne se je vršila tretja javna seja Sveta Zveze narodov, na kateri je švedski delegat poročal o mandatu glede Sirije, Palestine, Kameruna in Konga. Poročilo je bilo vzeto na znanje.

KRALJ IN KRALJICA V SKOPLJU.

Beograd, 10. decembra. p. Kakor doznava vaš dopisnik je verjetno, da se kralj in kraljica jutri odpeljeta v Skoplje. V Južni Srbiji ostaneta 10 do 15 dni. V Skoplje sta dospela dve četi kraljeve garde. Kralj bo bržčas slavil svojo krstno slavo v Skoplju.

PROTI FALZIFIKATORJEM SVETOVNE ZGODOVINE.

Beograd, 10. decembra. r. Današnje zemljoradniške »Novosti« imajo uvodnik, v katerem se zahteva, da naša vlada obelodani vse diplomatske dokumente iz let 1912, 1913, 1914, ki se nahajajo v ministrstvu za zunanje zadeve, da se onemogoči agitacija in potvorenje zgodovine s strani nemških profesorjev, ki hočejo zvrniti krivdo za vojno na Srbijo. Angliji, Franciji in Rusiji v svrhu, da osvobodijo Nemčijo krivde za svetovno vojno.

Čanje, da mora začrtano pot nadaljevati. V tem zmislu je Pribečević danes tudi že odgovoril na intrigantske in defetistične vesti, ki so jih širili blokaši o oslabljenju njegovega položaja: »Z vso energijo bom nadaljeval svoje poslovanje«, pravi Pribečević. Ne dvomimo v iskrenost in odločnost teh njegovih besed, zato pa tudi menimo, da bi storil zlasti škofov list prav, ako bi nehal s hujškanjem in zavajanjem ljudi, zlasti pa akademsko mladino. Ljubljanski škof bi vendarle moral uvideti, da neposrednih posledic za tako brezsrčno in brezumno podpihovanje ne bo nosil niti on niti njegova stranka, pač pa nedolžne in zanižane žrtve.

Nova pogajanja z avstrijskimi poštarji

Dunaj, 10. decembra. j. Generalna pošta na direkcija je stavila brzojavnim uradnikom nove ponudbe, ki so jih ti v načelu sprejeli. Izgleda torej, da se bo poštna stavka preprečila.

Tumulti v praškem parlamentu

Praga, 10. decembra. j. Pred polno hišo se je danes v senatu pričela debata o proračunu za leto 1925. Ob tej priliki je prišlo do tumultov, ko je senator Kovalik od slovaške ljudske stranke utemeljeval absenco svoje stranke. Ko je izjavil, da je puščem izropal Slovaško, je nastal velikanski nemir, v katerega so posegeli tudi galerije, vsled česar je moral predsednik prekiniti sejo ter izprazniti galerije. Ko je bila seja zopet odprta, je Kovalik nadaljeval zelo razburljivo svoj govor. Predsednik mu je moral odvzeti besedo. Tudi pri govornih nemških »socialnega demokrata dr. Hellerja in člana kmetske zveze Lukšcha so se ponovili tumulti. Šele ko so nemški socialni demokrati zapustili dvorano, se je mogla debata mirno nadaljevati.

ZA ODPRAVO TAKS POTNIH LISTOV.

Beograd, 10. decembra. p. Na predlog ministra za zunanje stvari je več držav izjavilo pripravljenost, da sklenejo pogodbo z našo državo z namenom, da se odpravijo takse za vidiranje potnih listov. Pogajanja z Italijo so se začela, v kratkem pa se bodo začela pogajanja z Grško, Poljsko in Francijo.

JUGOSLAVIJA IN GRČIJA.

Beograd, 10. decembra. p. Iz Aten se poroča, da je bila vest o pregovori za trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Grško zelo prijazno sprejeta v političnih in trgovskih krogih. Grška vlada stoji na stališču, da se ob priliki teh pogajanj rešijo tudi nekatera druga vprašanja med našo in grško državo, ki so ostala nerešena že več kot 10 let.

Nova revolucija v Albaniji

KER VLADA NI IZVEDLA AGRARNE REFORME, SO SE KMETJE UPRLI. — NEUSPEHI VLADNIH ČET. — FAN NOLIJEVA VLADA POBEGLA IZ TIRANE.

Beograd, 10. decembra. r. Iz Prizrena se poroča, da je prispelo tjakaj tekom včerašnjega dne večje število beguncev iz Albanije, ki pripovedujejo, da je izbruhnila v Albaniji vstaja in da se uporniki pripravljajo na pohod proti Tirani. Vlada Fan Nolja je nabočila političnim oblastem, da morajo z vsemi sredstvi zatreti upor in jim je dala v to svrhu na razpolago vse čete in kačake, ki preživujejo v Albaniji.

Cete Bajrama Cura so na več krajih napadle upornike, a so se morale umakniti. Hadžeb Salia je bil brzojavno pozvan v Tirano. Po nekaterih vesteh je Fan Noli s svojim kabincom celo zapustil Tirano in se podal v Italijo, kar pa je očitno pretirano.

V našem zunanem ministrstvu izjavljajo, da je nastal upor radi tega, ker Noli je vlada ni držala obljube glede izvedbe agrarne reforme. Danes se je o dogodkih v Albaniji informiral pri sekcijskem šefu za Albanijo, Branku Lazareviću, angleški poslanik sir Alban Young.

Beograd, 10. decembra. p. Naša vlada

je tekom dneva dobila nastopne brzojavke iz Albanije:

Nemiri pred volitvami postajajo čimdalje večji. Vlada Fan Nolja vrši največji teror. Iz Debra se poroča, da v Lumi Bajram Cur preganja politične protivnike Fan Nolja. Veliko uglednih Arnavtov je s svojimi družinami pribežalo na naše ozemlje.

Iz Tirane se poroča, da se v najkrajšem času pričakuje prihod sovjetskega diplomatskega zastopnika v Albaniji Krakovskega. Leta ima važno politično misijo ter je poznana osebnost, ker je bil v Rusiji pred revolucijo generalstabsni oficir.

Iz Djakovice se poroča, da vlada Fan Nolja v selu Vrači v skadski okolici prebivalstvu odvzema živina s silo. Izdala se je naredba za mobilizacijo vseh rezervistov. Prebivalstvo te naredbe ni sprejelo prijazno ter se k mobilizaciji ni nihče prijavil. Tudi v plemenu Matf vrši Fan Noli je vlada nečuten teror. Aretirani so bili vsi znamenitejši praviki, med njimi Hasan Zogu, sorodnik bivšega predsednika vlade, Ahmeda beg Zogu.

Francoski socialisti odobravajo ostro protikomunistično politiko

HERRIOT NAPOVEDUJE NOVE OSTRE ODREDBE. — ZBORNICA MU IZREKA SKORO SOGLASNO ZAUPNIKO.

Pariz, 10. decembra. s. Na sinočnji seji zbornice je komunist Lafont vložil interpelacijo zaradi ostre politike vlade na pram komunistom. Ministrski predsednik Herriot je izjavil da bo vlada branila republiko in republikanski red pred uporniki. Vlada hoče dopustiti svobodno razlaganje idej, upra se bo pa sili. Herriot je izjavil: »Obstoji meja, ki je ne smemo prekoračiti, namreč spoštovanje pred človeškim življenjem. Aretiranih je bilo več oboroženih komunistov. Vlada bo predložila zakonske predloge, da omeji prodajo orožja ter bo kaznovala najstrožje nošenje prepovedanega orožja«.

Nato je zbornica s 319:29 glasovom sprejela nastopni dnevni red: »Zbornica, trdno odločena voditi politiko republi-

kanske in socialne akcije ter odklanja joč, da bi se ta politika po rovanju sistematične nasilne politike stavila na kocko, izreka vseh zaupanje ter preide po odklonitvi vseh dodatnih predlogov na dnevni red«.

HERRIOT OBOLEL.

Pariz, 10. decembra. v. Ministrski predsednik Herriot je lahko obolel. Na nasvet zdravnikov mora varovati popolni mir. Popoldne je bil izdan komuniké, ki veli, da je Herriot zbolel na španski boleznii. Kasneje se je izvedelo, da ni nikakega poviča za vzemirjenje. Upajo, da bo Herriot začetkom prihajajočega tedna zopet popolnoma okrevel ter prevzel vodstvo vladnih poslov.

Chamberlain pri papežu Vlada dr. Marxa odstopi

Rim, 10. decembra. e. Danes dopoldne ob 11. uri je bil angleški minister za zunanje stvari Chamberlain v Vatikanu. Pri razgovoru s papežem ni bil prisoten noben tolmač, ker papež Pij XI. kakor zna no govori angleški jezik. Po avdienci pri papežu je angleški minister posetil kardinala državnega sekretarja Gasparija. Tudi ta razgovor je trajal precej časa in je brez dvoma imel političen značaj. Danes popoldne sta bila v avdienci pri papežu tudi belgijski in španski zastopnik.

Berlin, 10. decembra. v. V novem državnem zboru je natančno 162 članov levice, in sicer 130 socialnih demokratov in 32 demokratov in natančno 162 članov desnice, in sicer 111 nemških nacionalcev in 51 članov nemške ljudske stranke. Ako se računa okroglo 400 poslancev, znaša večina 200. 69 poslancev centruma bo torej za sestavo vsakega kabineta odločilno.

Državni kabinet se je na svoji današnji seji odločil pehati ostavko. Državni kancelar bo stopil v stik z državnim predsednikom glede termina tega odstopa.

ODGODITEV POGAJANJ Z AVSTRIJO.

Beograd, 10. decembra. p. Vaš dopisnik je dobil informacijo, da so se pogajanja z Avstrijo odgodila radi tega, ker je predsednik delegacije dr. Haller moral oditi v Rim kot delegat na zasedanje sveta Zveze narodov.

TROCKIJ TRZKO BOLAN.

Moskva, 10. decembra. s. Listi objavljajo vesti o zdravstvenem stanju Trockega, iz katerih je razvidno, da boleha Trocki je širi tedna na mrzlični boleznii, ki je povzročena po španski boleznii. Zdravniki smatrajo za nujno potrebno, da odide Trocki v zdravilišče s toplo klimo.

Borza

CURIE: Beograd 7.80, New-York 516.25 London 24.25, Pariz 27.85, Milan 22.32 Praga 15.585, Budimpešta 0.006975, Bukarešta 2.60, Sofija 3.80, Dunaj 0.007270. TRST: Beograd 34.8 do 35.1, Dunaj 0.032 do 0.033, Budimpešta 0.0036 do 0.0313, Praga 69.60 do 70, Bukarešta 11.50 do 12, Pariz 124.6 do 124.7, London 108.6 do 108.8, New-York 23 do 23.10, Curih 447 do 449, dinar 34.6 do 35, 20 zlatih frankov 91.92, zlate lire 448.18. DUNAJ: Beograd 1068 do 1072, Budimpešta 90.30 do 97.10, Bukarešta 375 do 377, Milan 3072 do 3084, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3887 do 3893, Praga 2144 do 2154, Sofija 515 do 519, Curih 13.750 do 13.800, dinarji 1064 do 1070. PRAGA: Beograd 51.125, Berlin 8.09, Rim 147, New-York 35.90, Curih 658.50. BERLIN: Beograd 6.81, Milan 18.175, Praga 12.67, Curih 81.27. LONDON: Beograd 313, Pariz 87.20, Milan 103.70, Dunaj 331.000, Praga 153.25, NEW-YORK: Beograd 151.25, Milan 432, Curih 1938.

Darujte za sokolski Tabor!

Zapisnega župana in podžupana v Mariboru

LEP PATRIJOTIČNI GOVOR NOVEGA ŽUPANA DR. LESKOVARJA.

Maribor, 10. decembra.

Nocoj se je vršila svečana seja novega mariborskega občinskega sveta, na kateri sta župan in podžupan položila prisogo. Seji je prisostvoval tudi veliki župan dr. Pirkmajer.

Raz magistrata so plapolale državne in narodne trobojnice, dvorana je bila polna slovenskega občinstva.

Dočim je narodni blok polnoštevilno prisostvoval svečanosti, so se od ostalih udeležili le trije Nemci. Socialisti se seje sploh niso udeležili. Pač pa je bilo nekaj socialističnih odbornikov pomešanih med občinstvom na galeriji. Edini komunistični občinski svetnik je sicer prišel na sejo, a se med čitanjem kraljevega ukaza o potrditvi župana demonstrativno odstranil.

Sejo je otvoril stari župan g. Grčar ter prosil g. velikega župana, da izvrši zapisnega novega župana. V globoko zamrznem govoru je nato veliki župan dr. Pirkmajer naglašal zgodovinski pomen današnjega dne, ko prvega slovenskega župana prvič zapisnega predstavnika vlade v osebi velikega župana mariborske oblasti. Naglašal je važne naloge Maribora kot središča oblastvene uprave, njega gospodarske in kulturne naloge, ne samo za mesto kot tako, temveč tudi za vso oblast in državo samo. Zagotovil je na mestu svojo podporno in izrazil željo, da bi imeli predstavitelji mesta pred očmi vedno interese občine in države. Nato je prečital kraljevi ukaz o potrditvi g. Josipa Leskovarja za mariborskega župana, nakar je župan položil prisogo. Veliki župan je čestital novemu županu k zaupanju, ki so mu ga izkazali volilci z izvolitvijo ter mu želel uspeha pri njegovem delovanju. V toplih besedah se je v imenu vlade zahvalil tudi bivšemu županu g. Grčarju ter naglašal, da se bodo njegove zasluge za občino in državo šele sedaj presojale v pravi luči.

V lepem govoru na velikega župana je novi župan dr. Leskovar odgovoril,

da bo prisego, ki mu je prišla iz arca, držal ne samo v besedah, ampak tudi po duhu. Že kot mladenič je sanjal o lepi Jugoslaviji in zato ga navedja tem večje veselje, ko danes prisega tej urešeni Jugoslaviji in njenemu kralju Aleksandru. S pozivom, da naj občinski svet v znak veselja zakliče kralju in Jugoslaviji trikratni »živio!«, je župan dr. Leskovar končal svoja zahvala. Nato je v obširnem govoru v velikih potezih orisal naloge, ki čakajo novi občinski svet na vseh poljih mestnega gospodarstva. Avtonomija mesta, ki je garancija za vsak napredek, mora biti tudi novemu občinskemu svetu najsvetejši zaklad. Na socialnem polju čaka nebroj perečih vprašanj nujne rešitve. Stanovanjska beda zajeda globoko v interese občine in njena skrb mora biti, da se to vprašanje čimprej in kar najbolj pravično reši. Šolskemu vprašanju bo treba posvetiti največjo pozornost, a mestna podjetja morajo tvoriti jedro mestnega gospodarstva. H koncu je gospodarstva podarjal, da mu bo narodnost zvezda vodnica pri vsem njegovem poslovanju, da pa bo druge narodnosti ravno tako spoštoval in skrbel, da se ne bodo kršile njihove pravice. Srbska priselovica, samo slova Srbina spasa, na bo tudi veslo občinskega sveta in uspehi ne bodo izostali.

Nato je župan zapisregel podžupana dr. Lipolda. Končno se je novi župan v svojem kakor tudi v imenu celokupnega občinskega odbora zahvalil dosedanjemu županu za njegovo delovanje, ki je obrodilo mnogo uspehov za blagor občine in prebivalstva. S tem je bil svečani del zaključen.

Župan je še nato na kratko pripomnil, da se je nakopičilo na magistratu mnogo dela, ki čaka nujne rešitve, predvsem mestni proračun. Zato bo občinski svet imel do nadaljnjega redno vsak torek ob 17. seje, dočim se bo sestajal mestni svet vsak petek ob 17.

pisal ne v Londonu, temveč v Pripičevih korupcionističnih palačah. Tu si Radić iz Londona sporoča: »Lahko Vam javim, da naš zunanji minister budno motri razvoj političnih dogodkov v Jugoslaviji in da posebno beleži vesti o razpustu Vase stranke. Kakor sem obveščen, tudi francosko zunanje ministrstvo ravna enako, lahko pa Vam javim tudi to, da naši diplomatski zastopniki in konzuli po svoji dolžnosti obveščajo angleško vlado o vsem točno in vestno. Naše prepričanje v Londonu je, da Pašićeva vlada ne bo storila nezakonitosti, ki bi žalila javni čut Evrope; ako pa se to vendar zgodi, bodite prepričani, da bo Velika Britanija skupno s Francijo tudi za to našla lek...« Tako Radić tolaži sam sebe, da si je danes bolj kot kdaj prej jasno, da Evropa s svojim javnim čutom mara za njegovo brezvestno demagoško kakor za lanski sneg.

Tudi v današnjem »Slobodnem Domu« pa Radić in njegova klika ne ve nič stvarnega odgovoriti na Lovrekovičeve obtožbe o korupciji. Zmerja samo Lovrekoviča za »dezertarja v najusodnejšem trenutku«, njegova razkritja pa za »napade brez vsake pameti, stida in poštenja«. Prišel je čas, ko Radića mineva strupena agresivnost. Zaharikačiran v zadnji kamrici Pripičeve palače piše tribun Stipa svoja »inozemstva« opravičila in s strahom čaka, kako se bo vse obrnilo — proti njemu.

Podnartski dogodek pred sodiščem

Podnartski dogodek pred sodiščem. Sodno ugotovljeno, da so klerikalci izzvali incident in streljali. — Obtožena Orjunaša oproščena.

Včeraj se je pred senatom ljubljanskega deželnega sodišča vršila razprava proti Orjunašema Vladimiru Kapusu in Ivanu Berščaku, obtoženima, prvi, da je ob znanem incidentu na kolodvoru v Podnartu dne 7. julija t. l. hotel vdreti v Drničevo hišo na postajo, da bo tam poiskal mladega Drniča, ki bi bil ta dan haje streljal; drugi, da je preprečil odhod vlaka s tem, da je načelnika postaje silil, da mora popreje oddati neko brzokajko, potem šele da sme vlak oditi.

Razprava sama na sebi ni nudila posebnih zanimivosti. Po pričah se je ugotovilo, da se oba obtožena pravzaprav nista aktivno udeležila dogodka, zlasti ne prizorov, ki so ugledu Orjune takrat nemalo škodovali, ker so bili javnosti napačno, celo direktno lažnivo predloženi. Izpovedbe prič bile so soglasne in se je dogladilo, da za zločin javne sile proti domu in stanovanju, odnosno proti službojočemu uradniku, ni bilo prav nikakršnega dokaza, nasprotno sta oba obtožena uravničeno razburjene duhove še mirila. Sodni stol: Predsednik des. dr. Kerčič, votanti des. dr. Mohorič, des. dr. Vidlič in sodnik Kenk, državni pravdnik dr. Lavrenčak, branitelj dr. Knaflič. Oba obtožena sta bila po doprinesnem obširnem dokazu oproščena.

Zanimivejša pa je, kar se je v tem procesu dogladilo. Cela vrsta prič, domaćinov, ter potnikov v vlaku, obojnih dočela neneleženih in nečlanov, je izpovedala decidirano, da so se pripeljali izletniki, člani »Katol. izobraž.

društva na Jesenicah», z vlakom v smeri iz Ljubljane proti Jesenicam, na postaji Podnart pa se je ta vlak križal s onim, ki je vozil z Jesenic in v katerem so se nahajali Orjunaši, vračajoči se s razvitja prapora v Lescah. Na podnartski postaji so klerikalci izzivali najprej z orlovsko himno, potem s pačenjem in drugimi budalostmi, končno z izzivalnimi kliči, in so vse povsem neudeležene priče, med njimi vrsta domaćinov, potrdili, pod prisego, da Orjunaši niti reagirali niso na izzivanja. Ko je pa prišel vlak s klerikalci odhajati proti Jesenicam, sta s platforme zadnjega njihovega vagona počila v smeri proti postaji dva ostrastrela. Priče so izkjučile, da bi to bila kakšna takozvana »žabica«. Ves dogodek gre torej izključno na račun klerikalnih izzivačev, ki so bili oboroženi in ki so brez povišanja divjale streljali.

Seveda so nato Orjunaši najprej streljali za odhajajočim vlakom, in ker sta razen tega padla proti njim še dva strela izra kostanjevega drevesa, so leteli iskati še to krivco. Glede teh dveh strelav je dejanski stan manj jasen. Tri priče trde, da so tudi te strele slišale in ena celo videla, druge so pa potrdile, da so Orjunaši zares verjeli, da so bili tudi s te strani napadani. Vendar v zmedji tega večera ni izključeno, da gre tu za pomoto. Izven vsake dvoma na je, da so iz odhajajočega jeseniškega vlaka neznanci iz zadnjega vagona, v katerem so bili klerikalni izzivači, dvakrat ostro ustrelili in s tem »zakrivil« ves podnartski incident, ki je svoječasnno dvignil toliko prahu.

Beograjski izgredi

(Originalno poročilo očividca.)

Beograd, 8. decembra.

Bile so takorekoč odmev neuspešnih poskusov v Zagrebu in Ljubljani. Prišli so jih inscenirati kolovodje iz Zagreba in beograjsko časopisje je dobilo obilo gradiva za svoje današnje izdanje. Seveda poročila si nasprotujejo. Medtem ko en list nepristransko beleži tok dogodkov, drugi — čegar sotrudnik se je znašel v na hujši gneči — tako slučajno tudi skupil par gorkih in zopet napada žandarmerijo, češ: vsega je ona kriva... Res pa je, da v splošnem medu pred univerzo niti prisotni niso mogli udititi, kje je pravzaprav padel prvi strel, in kdo ga je oddal.

Bil je praznik. krasen, topel dan, ulice polne šetajočih publike, ki se je radovedno ustavljala pred velikimi plakati na zidu univerze, ki so naznanjali protestno zborovanje ob 10. dopoldne. V avli so se medtem vrstili govorniki in je bila sprejeta resolucija. Trg pred univerzo je ozivel. Studentje so zapustili avlo in korporativno odkorakali na Knjaz Mihajlovo. Kam so bili potem namenjeni, se ne ve. Policija je namreč stopila v akcijo, pričela demonstrante s šetajočo publiko vred pritiskati nazaj in je počasi praznila glavno ulico. Publika se je razpršila v postranske ulice, demonstranti pa so se vrnili na trg pred univerzo. Eden izmed njih je stopil na kandelaber in držal ogoren govor proti gaženju avtonomije, ki naj bi bila povzročena s penzioniranjem g. Polića in njegovih kolegov v Zagrebu. Demonstranti so odobraval z vzkliki: »Doli vlada! Doli Pribečević! Živela republika!...«

Medtem je pričela žandarmerija čistiti tudi trg in skušala glavne križiče dobiti v roke. Nastala je nepopisna gneča. Vsak se je skušal rešiti, kakor je mogel. Nasproti univerzi, malo v ozadju, so bili razni prodajalci kot običajno razstavili svoje blago. Bežeča publika je neustojljivo pogazila cvetje, sadje, krompir... vse se je »kotljalo nizbrdo« in obupno zapomaganje o poskodovanece se je izgubljalo v vetru; medtem je počil prvi strel. Nihče ni vedel kje, kaj se je zgodilo. Gneča je postala silovita. Studentje so skušali rešiti se v zgradbo univerze. A glavna vrata so bila zaklenjena in pri stranskih malih vratih je postalo nečloveško prepiranje. Z vzkliki »Živela republika!« se je mešalo obupno klicanje studentkinj, ki so se udeležile demonstracij na katere se sedaj ni nihče oziral.

Medtem, ko so se demonstranti na trgu spoprijeli z žandari, so eni, ki so srečno dospeli v univerzo, z oken nadaljevali vpitje in izzivanje.

Na eni in drugi strani je bilo že nekaj ranjenec. Čulo se je, da so demonstrantje zlomili ramo nekemu žandariju. Demonstrantje na univerzi so se pripravljali da raz oken prično borbo z žandarmerijo s stoli in drugimi predmeti. Žandarmerijsko moštvo je tedaj počelo na univerzo hoteč je očistiti demonstrantov, ki so jim pretili raz oken. Zavrnili jih je funkcionar univerze, nakar so takoj zapustili zgradbo.

Konjica žandarmerije je medtem očistila trg, ki je imel dokaj čudno lice. V sredini je ležalo kakih petdeset potepanih klobukov, katerih oblike in barve pa ne bi mogel noben strokovnjak več ugotoviti. Na trotuarju zgaženo cvetje, sadje, zelenje... Lastniki so bili pobegnili, da tudi nje ne bi doletela usoda njihove robe.

Popoldan je bil trg izčiščen.

Rezultat hujškanja iz Zagreba je bil: nekaj ranjenih in nekaj zenjenih ter obširne kolone v dnevnem časopisu u.

G. S.

Politične beležke

+ Zaupni sestanek Narodnega bloka za srez Celje-Vranks. V Narodnem bloku združene stranke sklicujejo za nedeljo, dne 14. t. m. ob 10. uri dopoldne v malo dvorano Narodnega doma v Celju zaupni sestanek za srez Celje-Vranks. Na tem sestanku se določijo med drugim tudi srezke kandidature za ta dva okraja za volitve v Narodno skupščino. Vsi prisilisti v Narodnem bloku koaliranih strank naj smatrajo za svojo narodno dolžnost, da se važnega zaupnega sestanka golovo udeležijo.

+ Zaupni sestanek SKS v Mestinju. Kakor se nam poroča iz Celja, se je vršil pretečeno sredo, dne 5. t. m. v Mestinju zaupni shod delegatov SKS iz rogaškega, šmarškega in kozjanskega okraja. Shoda se je udeležilo 51 delegatov, med njimi 18 županov in dva namestnika okrajnega zastopa. Na sestanku je nastopil tudi gospod Drolek, ki je odločno zahteval, da gre SKS v mariborski oblasti v volilni boj skupno z Narodnim blokom. Za tozadevno resolucijo je glasovalo 47 delegatov in 4, med njimi tudi Pačjev zaupnik iz Ljubljane, proti. Z velikim navdušenjem so na to navzoči delegati pristili kot srezkega kandidata g. Jos. Drolek, posestnika iz St. Jurja ob juž. žel., kot njegovega namestnika pa g. Jož. Zidolše, ka, p. d. Kristana, posestnika na Ponikvi ob juž. žel.

+ Mežiška dolina za narodni blok. V nedeljo dne 7. t. m. se je vršil v Mežici dobro obiskan zaupni sestanek pristavev vseh naprednih strank iz Mežice in Črne, ki so za enotno napredno fronto. Na sestanku je poročal g. dr. Boštjančič. V debati, ki je bila zelo živahna, so vsi govorniki poudarjali, da bodo napredni volilci iz Mežice in Črne oddali pri skupščinskih volitvah svoje glasove edino za napredni nacionalni blok. Končno se je konstituirala tudi krajevna organizacija JDS iz Mežice in si izvolila odbor pod predsedstvom g. Iva Veselke, trgovca v Mežici. Prijavilo se je takoj 23 članov.

Iz demokratske stranke

Vse zaupnike ljubljanske okolice vlijudo opozarjamo tem potom ponovno, da se vrši danes ob 2. popoldne zaupniški sestanek v dvorani »Kazina« I. nadstropje nad restavracijo »Zvezda«, Kongresni trg.

MLADINSKA ORGANIZACIJA

Pripravljalni odbor »Edinosti« v Ljubljani naznanja, da se vrši ustanovni občni zbor 21. t. m. ob 15. v dvorani »Kazina«. Po obširnem zboru prijateljski sestanek v restavraciji »Zvezda«. Dnevni red bo razviden iz osebnih vabil.

Danes, v četrtek, seja pripravljalega odbora v društveni sobi. Prilite točno! Članom tamburaškega oddelka se naznanja, da se vršijo vaje vsak večer, razen torka in srede. Člane, ki se niso preleteli društvenih izkaznic, prosimo naj pridejo po nje v omenjenih dnevih, ko je društveni lokal odprt. Sprejemajo se tudi člani za plesni tečaj. Vaje se vršijo vsako sredo v areni Nar. doma. — Odlor.

Königsmark

Kino Ideal od 14. dec. naprej

Zaničevanje slovenskega trgovstva

SUŠNIK NAFARBAL TRGOVCE IN SE ZLAGAL ZBORNICI. — SAMOVOLJA KLERIKALNEGA MINISTRSTVA. — NA LJUBO KLERIKALNIM ZAVODOM.

Ko je šlo za dodelitev skladiščnih prostorov našim lesnim trgovcem na Delti in Bračljici, sta se zadnje konferenice udeležili ljubljanske Trgovske in obrtniške zbornice in Zveza industrijev kot zastopnika interesentov ljubljanske, odnosno mariborske oblasti. Delegata sta bila g. Ogrin in Gorjup. Na anketi z ostalimi interesenti se je dosegel popoln sporazum. Za Slovenijo je bilo rezerviranih okoli 8000 m² skladiščnega prostora, z dogovorom, da se preko Trgov.-obrn. zbornice prostor razdeli na slovenske interese. Trgov.-obrn. zbornica in Zveza industrijev sta skupno sklicali sejo interesentov, ki se je vršila dvakrat. Tudi pri tej razdelitvi se je dosegel popoln sporazum, na katerega so pristali vsi interesi, med njimi tudi Gospodarska zveza, kakor tudi g. predsednik Trgov.-obrn. zbornice Knez in g. Ogrin. Napisali so se zanjimiki, podpisali so jih obvezno vsi prisotni, funkcionarji in stranke. Ugotovilo se je pa še, da dve veliki tvrdki želita dobiti več prostora, namreč koncena Dolene - Hudovernik - Javornik, in pa Gospodarska zveza, a glede teh dveh interesentov se je soglasno sklenilo, da se nanosi še ministstvu sabračanja, naj dodeli Sloveniji še nekaj več skladiščnega prostora. In od tega plusa dobita oba velika int. resenata še primaknjeno, kolikor potrebujeta.

Minister sabračanja je bil takrat g. Sušnik. Njemu se je torej poslala prošnja z ozirom na navedeni sklep, in ministristvo je s svojim aktom br. 19.300/24 z dne 24. septembra odgovorilo, da popolnoma usvaja stališče Trgovsko-obrn. zbornice v Ljubljani in da je že dalo zagrebški direktiji nalogo, naj direktija v tem smislu definitivno dodeli takozvani slovenski prostor.

Ta odgovor ministristva, s podpisom gosp. Sušnika, pa je bil v prvem delu le pesek v oči, a v drugem delu naravno lažniv. V resnici je ministristvo sabračanja, Sušnikovo, zavrglo stališče Trgov.-obrn. zbornice in je torej zbornico s svojim odgovorom »nafarbalo«, tudi se je čisto brez potrebe zlagalo in ni dalo zagrebški direktiji tega naloga, marveč čisto drugačnega. Vse sporazumno razlelilev je kratkoma Sušnikovo ministristvo na svojo roko spremenilo, boljše prostore oizvelo (tvrdki Kajfž) in jih dodelilo Gospodarski zvezi, druge pa klerikalni Zadržniški banki. S to spremembo je seveda postala iluzorna vsa prejšnja razdelitev, vsem doseglanim lastnikom so bili dodeljeni prostori vzeti in jim vsiljeni novi, tako da niso zadovoljni ne eni ne drugi. Vse to se je zgodilo proti sporazumnim sklenom Trgovsko-obrn. zbornice in Zveze industrijev, zgodilo po ministristvi samovolji, na ljubo Gospodarski zvezi in klerikalni banki, in zgodilo se je na način, ki pomeni udarce v obraz interesentom trgovcem in Zvezi industrijev in Trgovsko-obrn. zbornici.

Krivi pa so tisti, ki vedo največ govoriti proti ministristskemu centralizmu, pa so sami bili največji centralisti: krivi so tisti, ki vedno govorijo o naši upravi, pa so jo do sedaj izražali za sebe; krivi so tisti, ki so se laškali našemu privredniku, prvo priliko pa so izrabili, da mu dajo zaničljivo zausinec in da svojim zavodom zagurajo boljše del. Pa pravijo, da to ni niti umazana konkurenca niti korupcija. Gospodje, ki so se hoteli obozati z moko, se tudi ne branijo dobičkov pri lesu, vedno na račun drugih.

Radić iz mišje luknje

Radić se otreša komunistov in internacionalne. — Njegova strahopetnost. — Radićeva javljanja iz podzemlja.

Zagreb, 10. decembra.

Stipa Radić, glavni predstavnik in pooblaščen eksponent boljševiške propagande na Balkanu, se zdaj v stiski otreša boljševišta in odklanja kooperacijo s komunisti. V celeni današnjem »Slobodnem domu« dokazuje, da se Leninovi nauki dajo udeležiti mirotvorno, brez krvi in revolucije, kakor bi to hoteli oficijelni komunisti. Ker mu radi energičnega nastopa naših oblasti gori pod petami, smatra Radić poziv komunistov za volilno kooperacijo kar za provokacijo in piše:

»Volilna platforma (s komunisti) je i neiskrena i neresna. Komunisti n. pr. naštevajo neodvisne republike: Hrvatsko, Slovenijo, Macedonijo in Črno goro, svsobodo madžarskega in nemškega rodu na severu, albanskega naroda pa na jugu — tako provokatorsko in neresno, da se to ne da dovolj ostro oizgosati. Dalmacija, Bosna in Srbija se niti ne omenjajo, vse pa je stilizirano tako, da bi državni pravdnik imel več posla, ako bi HRSS bila tako nora, da bi sprejela komunistične provokacije...«

Štrahno se je torej ustrašil Radić. Ne mara niti čuti o republikah, ker ima državni pravdnik napeta ušesa. Kdo bi bil še pred mesecem verjel, da se bo tak tretji internacionalce, kakor se je ponasjal Radić, z nogami in rokami otepal komunistov. V ostalem je sedanja po'emika »Slobodnega Doma« le pesek v oči, zakaj Radić v strahu pred Nacionalnim blokom ne more oprati dosedanjih boljševiških grehov HRSS, še manj pa sedanjje podzemsko plačano rovarstvo, ki bo navzile Radićevi največji opreznosti tudi prišlo na svetlo.

V nadaljnjih današnjih pisarijah mlati Radić prazno slamo kakor že pet let in prepričuje svoje teličke, da je jugoslovenska monarhija v inozemstvu malenkost, njegova mirotvorna republika pa nad vse. Pravi, da je hrvatski pacifizem na Angleškem že tako »znan in spoštovan, da že radi njega noben angleški politik ne verjame, da je HRSS komunistična ali boljševiška...« Im. Angleži seveda verjamejo, da so Radićevi mirotvorci vstopili v boljševiško internacionalce zgolj iz sporta. Še famoznejše je Radićovo »važno pismo angleškega parlamentarca«, ki ga je naravno Radić sobi na-

Delo za končni „sporazum“

Separatistični kladivarji složno na delu, da si iz bloka izkisejejo — nagrobni spomenik...

Naši kraji in ljudje

F. S. Vilhar — 70 letnik

Kakor se pri nas rado zgodi šestokrat, smo tudi leta 1922. zamudili proslaviti važen jubilej. Slovenci že imamo to lastnost, da svoje zasluženje ljudi rabi pozabljamo. Vilharja se pred dvema letoma nismo domislili. Sicer ga nismo pozabili popolnoma, toda vendar toliko, kolikor ne bi bili smeli. Danes pa se uprizar v ljubljanskem Narodnem gledališču njegova najboljša opera »Lopudska sirotica« in jubilar bo hoče-noče prvoran praznovati ob tej priliki tudi svojo 73letnico.

Rodil se je Fran Serafin Vilhar-Kalski dne 5. januarja 1852 v Senožečah pri Postojni. Ime »Kalski« si je nadel po svojem domačem gradu, kakor nekak spomin na očetovo rojstno hišo. Jubilar je sin pesnika Miroslava Vilharja. Kakor njegov oče, se je i Fran Serafin bavil že v zgodnji mladosti s poezijo in L. 1871. je izšla njegova prva zbirka pesmi v Trstu. Na knjižici se je avtor podpisal za Proština. Pozneje je objavil par pesmi tudi v Stritarjevem dunajskem »Zvonu«.

Na očetovo željo se je posvetil naš skladatelj sprva poklicu železniškega uradnika. Toda kmalu je zamenjal to službo s poklicem glasbenika. Muziko je študiral in doštudiral na konservatoriju v Pragi in kmalu nato je nastopil svoje prvo službeno mesto v Beli Cerkvi in Temišvaru. Potem je neumorno deloval kot zborovodja na Hrvaškem, v Karlovcu, Sisku, Splitu in končno v Gospiću, kjer je L. 1890. proslavil dvajsetletnico svojega skladateljskega delovanja. Leta 1891. pa se je trajno nastanil v Zagrebu, kjer živi še dandanes kot učitelj petja, klavirja in kot ravnatelj zbora Markove cerkve.

Kritik Vojteh Valenta nazivlje našega Vilharja slovenskega Schuberta. In res je, danes nimamo med slovenskimi komponisti nikogar, ki bi v dobi splošnega preobrata in razkola obdržal svojo noto tako kot jo je Fr. S. Vilhar. Pranje Dugan, eden najboljših hrvaških glasbenih kritikov, je napisal o Vilharju obširno študijo, iz katere posnemamo nekoliko stavkov:

»Vilhar je zložil svoje pesmi za spremljevanje klavirja. Vse se odlikujejo po do bri deklamacijski in poetičnem razumevanju teksta, kar je baš vzrok, da so se skladbe tako hitro priljubile. Zlasti nekatere se posebno odlikujejo po izredni karakterizaciji teksta, kakor n. pr. »Mor-nar«, »Nezakonska mati«, »Oj vi magla« itd., katere tudi pri nas dobro poznamo. Brž, ko je prišel Vilhar na Hrvaško, je

začel proučevati hrvaško narodno pe-sen in sam je kmalu zbral okoli 300 pe-smi ter jih izdal v posebni zbirki. Kar se danes poje širom Hrvaške, skoraj vse je delo zaslužnega Vilharja, ki je izdal hr-vatsko narodno blago pod naslovom »Hrvaška lira«.

In vendar kljub temu, da so njegove pesmi s spremljevanjem klavirja origi-nalne in polne sočne poezije, vendar je treba priznati, da so nesli njegovo slavo po deželi v prvi vrsti zbori. Tako n. pr. »Guslani«, »Na vrelu Bosne«, »Klevetni-kom Hrvaške«, itd. Med najzanimivejša in najdragocenejša dela spadajo tudi za moške in ženske zbornice »Naše pje-sme«, »Bosančice«, »Jadranski zvuci« itd. Toda ne samo v vokalnih, temveč tudi v instrumentalnih skladbah je pokazal Vilhar veliko nadarjenost. Z ozirom na dejstvo, da je Vilhar sam izvrsten pianist, je njegov slog v klavirskih kompozicijah eleganten, čist in vedno odgovarja naravi instrumenta. Nekatere klavirske skladbe so mu tiskale tudi nemške založbe.

Med Vilharjevimi skladbami za orkester je treba omeniti kot najmarkantnejše de-lo »Hrvaške pje-sme«, ki so se ponovno iz-vajali z velikim uspehom.

Višek Vilharjevega kompozitorskega dela pa je brez dvoma operno delo »Lo-pudska sirotica«, kateri je napisal tekst pokojni Milan Ogrizović. Vidi se, ko go-vori silvolasi gospod o tej operi, da mu je prišla najbolj k srcu, da je »Lopud-ska sirotica« njegova ljubljanka. In upra-vičeno. Zakaj ta njegova opera je poleg zborov res najuspešnejše delo zaslužnega skladatelja. Izvajala se je prvič L. 1914. v Zagrebu, potem je izbruhnila vojna in »Lopudska sirotica« je bila po nedolžnem obsojena na desetletno spanje v arhivu. Kritika je bila pred desetimi leti polna hvale o delu; nadejamo se, da bo temu tako tudi letos, ko praznuje Fran Sera-fin Vilhar svojo 73., odnosno svojo ne-proslavljeno 70letnico! Operi sami pa vo-sčimo uspeh kakršnega zasluži.

Prinašamo danes sliko skladatelja iz njegovih mlajših let, ker kasnejše slike žal nismo imeli na razpolago.

Eksaltirano dekle

Ljubljana, 10. decembra.

Ko je danes zjutraj gospa M. S., sta-nujoča v Vegovi ulici št. 8 stopila iz spalnice, je opazila, da sobe še niso pospravljen. Ošla je brzo v sobico služkinje, kjer se je ji nudil grozovit prizor: Sužkinja, 24-letna Karolina Terlešič, je ležala na postelji, vsa v krvi, poleg nje na tleh pa dolg in oster kuhinjski nož. Gospa se je močno prestrašila, ker je mislila, da se je dogodil zločin. Med tem pa je okrvavljeno dekle stegnilo proti njej roke in ihto poprosila: »Osta-nite gospa pri meni, rada bi umrla v va-ši navzočnosti!« Šele sedaj je gospa opa-zila, da služkinja ni mrtva in sklicala je brzo ljudi. Poklican je bil zdravnik dr. Breskvar, brzo pa je tudi prispela komi-sija s policijskim zdravnikom dr. Avra-movičem in koncipistom Josipom Polcem. Terlešičeva se je v samomorilnem neme-nu zabolila z nožem v levo stran prsi, dva milimetra pod srem. Na odredbo zdravnika je bila z rešilnim vozom prepe-ljana v bolnico. Poškodba je jako težka in se je morala nesrečnica takoj podvre-či operaciji.

Kaj je bil vzrok dekletovemu dejanju? Koncipist Pole je takoj zaslislal de-oda-jalko. Po naših informacijah gre za in-teresanen slučaj. Gospa je pripovedo-

vala, da se ji je zdela njena služkinja te-kom 5 mesecev službovanja naravnost zagonetna v obnašanju do nje. Kadar je le mogla, je iskala prilike, da ji poljubi roko. Sicer je bila za delo izredno prid-na, rada je peia, nikdar pa ni imela oprav-ka z moškimi. Vedno je samo ponavljala, kako ima rada svojo gospo. Iz psiho-loško-kriminalnega pogleda je to pač, vsaj za Ljubljano, izreden slučaj.

Porote

KUPČIJA S KOKAINOM.

Ljubljana, 10. decembra.

Za danes določena porotna razprava proti Luki Stopnikarju radi hudoodelstva težke telesne poškodbe je odpadla vsled izostanka prič, ki so pri avtomobilski ne-sreči pri železnikih odnesle tako težke poškodbe, da se morajo lečiti v bolnici. Zato se je vršila razprava proti 30letne-mu kleparskemu mojstru Tomažu Šušter-siču z Vrhnik in 25letnemu zidarskemu pomočniku Matevžu Kenku iz Rovt. Oba sta bila obtožena, da sta okoližala po-sestnikovega sina Franceta Petrovičja v Hotedršici za 11.000 Din in sicer na sle-deči način. Dobro oblečena sta se ogle-sila pri njem 28. septembra in ga začeli nagovarjati k soudeležbi pri tihotap-ljenju kokaina preko državne meje v Ita-lijo. Pri tej priliki sta mu v podkrepitev svojih besedi pokazala dve večji stekle-nici, v katerih sta imela po lastni naved-bi kokain. Obljubila sta mu del dobica, ako se jima pridruži tako osebno, kakor tudi z deležem v denarju. Po daljšem pri-govarjanju ga je ta nenavadno dobra kupčija res zamikala in izročil jima je 11.000 Din v gotovini in je zato dobil obe steklenici, ki jih je moral po naročilu ti-hotapskih drugov strogo skrivati in na noben način odpreti. Tako, drugi dan je Petrovič šel na izvršitev naklepa in je spravil steklenici res preko meje in jih skril na italijanskih tleh za neko skalo. Kriz nekaj dni so vsi trije odpravili na pot v blaženo Italijo, kjer so neme-ravali prodati dragoceni strup nekemu fingiranemu Šušteršičevemu prijatelju. Med potjo pa sta Šušteršič in Kenk na-enkrat zbežala in ko so se spet sešli, je Kenk izjavil, da je vrgel steklenici na begu od sebe. V resnici pa ju je skrbno skril. Domov prišedši se Petrovič ni za-dovoljil z nujno izjavo in končno sta mu priznala, da v steklenici sploh ni bi-lo kokaina, temveč je navadna moka ter da sta čisto priprosto »potegnili«. Denarja mu pa seveda nista hotela vrniti. Pri razpravi sta oba obtožena pristo-dno priznala očitano jima hudoodelstvo in sodni dvor je po pravdoreku porotni-kov, ki so potrdili enoglasno krivdo obeh, obsodil Tomaža Šušteršiča na poldruge, Matevža Kenka pa na eno leto težke je-če in povračilo škode. Pri razglasitvi ob-sodbe sta se oba obsojenca spustila v jok.

Maribor, 10. decembra.

POŽAR V JAVNEKU.

Ko se je posestnik Dominik Stucin iz Javneke dne 5. julija vračal iz Maribo-ra domov, je zvedel na kolodvoru v Breznej, da mu je med tem pogorela njegova hiša. Ker je Stucin pri odhodu hišo zaklenil in ni bilo nikogar doma, je bil podan sum, da je bil ognji podtaknjen Orožniki so čumili Stucina samega in ga aretirali. Hišo in gospodarsko poslop-je je imel obdoloženec prednik zavarova-no za 1700 K, Stucin pa je v naslednjih letih zvišal zavarovalnino za poslopje na

Danes do sobote 13. t. m. II. del

Helena - padec Troje

Rezervirajte si vstopnice!

Blagajna odprta ves dan

Predstave ob 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri

Tel. 730 Kino Ljubljanski dvor Tel. 730

83.750 Din, za svinjski hlev pa na 7500 Din. Po mnenju izvedencev in komisije od strani družbe »Jugoslavija«, je bila ta zavarovalnina vsaj za polovico pretirana, iz česar se je sklepalo, da je zasledo-val Stucin pri tem posebne namene. Stucin je pri razpravi odločno zanikal, da bi on zažgal svoje posestvo in hotel tako oškodovati zavarovalno družbo »Jugo-slavijo«.

Porotniki so glavno vprašanje glede krivde hudoodelstva poizga s 7 glasovi za-nikali, nakar je sodni dvor Stucina opro-stil.

ROP V AVSTRIJSKEM GOZDU.

Vinko Rotman se je dne 13. julija vra-čal iz Avstrije na svoj dom pri Sv. Mar-jeti. Potoma je stopil v Eggenbergu v neko tamošnje gostilno, kjer je našel med drugimi tudi delavca Andreja Koroš-čja iz Sv. Barbare v Haložah. Iz gostil-ne sta se napotila pozneje Korošec in Rotman po cesti proti Gomilcam in nato skozi gozd proti Sv. Jurju ob Pesnici. Korošec je v gozdu malo zaostal in si med tem odrezal močno palico. Nato je zopet pohitel za Rotmanom, ga udaril večkrat s palico po glavi in zahteval od njega denar, sicer da ga ubije. Ker Rot-man ni hotel izročiti Korošču denarja, mu je ta s silo iztrgal listnico, v kateri je bilo 80.000 Ka in nato pobežnil. Pri raz-pravi se je Korošec zagovarjal, da je napadel Rotmana samo zato, ker se ga je bal. Iz avil je tudi, da ga je Rotman prvi sunil s palico v prsa, kar pa se je izkazalo kot neresnično.

Porotniki so vprašanje krivde hudo-delstva ropa potrdili in je dobil Andrej Korošec nato 8 let težke ječe.

Dopisi

JEŽICA. Za svoje delo je dobil naš župan že plačilo. Ker ni spoštoval pred-pisov občinskega zakona, je bil odstav-ljen. Kos in Bizjak sta mislila, da se lah-ko neovirano norčujeta iz naprednih vo-lilcev. Toda, kakor je spod etelo načel-niku Verbiču, tako je spodletelo tudi biv-šemu županu Kosu. Ako ne bi poslušala »brhnege« Bizjaka, ne bi doživela seda-nje sramote. Vsa občina je zadovoljna, da je bil Kos odstavljen in mirno prep-ušča Bizjaku, da trguje z odstavljenim stricem po »Slovencu«. Domačini se »S-o venčevim« izjavam smejejo, drugi pa bo-do imeli priliko spoznati farbarije ško-fovega lista, kadar bodo objavljeni o Kosovem županovanju prezanimivi po-datki. Ne bo dolgo, ko bo odklenalo tudi Bizjaku.

LITJA. Veselo igra »Stari grehi«, ki se je igrala v nedeljo v Litiji, v ponedeljek pa ponavljala v Smartnem, je dosegla briljanten uspeh. Publika se je sijajno zabavala. Na splošno željo se igra pono-vi dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer na litij-skem sokolskem odru. Predprodaja vstopnic pri gđ. Lojziki Pretnerjevi v glavni trafiki.

SREDIŠČE OB DRAVI. V svoji zad-nji številki je prinesel »Kmetijski list« dopis iz Središča, poln neistinitosti, ki so težka žalitev naših srediških prista-šev sploh, zlasti po naših obč. odbor-nikov in naših sokolskih delavcev. Raz-umljivo je, da je anonimni dopis povzro-čil v naših vrstah ogromno ogorčenje, saj ga obsoja tudi zmernejši pristaš SKS. Slabo uslugo je anonimni dopisnik SKS storil s tem hudobnim dopisom složen-mu skupnemu delu obeh naprednih strank v obč. odboru, škodo bo imel tu-di središki Sokol, na čigar nadaljnjem razvoju je dopisniku »K. L.« očitno bore malo leželo. Nimamo časa niti vo-lje prekerati se po časopisih s kliko, ki nam je padla v hrbet z dopisom, nevred-nim pravega rodoljuba. Naši ljudje me vprašujejo: Kako je mogoča tolika hu-dobija? Da, mogoča je in sicer med ljudmi, ki jim je strankarska strast in onemogla jeza vzele ravnotežje in dar pametnega in treznega preudarka. Dopis izhaja iz vrst onih naših zagriženih sa-mostojencev, ki so sovražniki inteligence in proti skupni napredni listi v »maribor-ski oblasti«. Jaz za svojo osebo popolno-ma razumem to njihovo besno divjanje, to njihovo sovražstvo in psovanje. Njihov položaj je namreč kakor povsod tako tudi v Središču in okolici brezupen, nji-hove vrste od dne do dne redkeje, brez prave ideologije in iskrenosti izgubljajo teren v narodu in v strankarski svoji strasti in zeleni zavisti gledajo, kako se širi demokratska stranka v Središču in razširja svojo organizacijo v celem oko-lišu. Našega krasnega uspeha pri obč. vo-litvah ne morejo preboleti in dejstvo, da so se najuglednejši pristaši SKS ne samo v Središču, temveč na celem šta-jerskem izjavili za skupno listo z demo-kratki, odnosno narodnim blokom, to jih spravlja docela iz ravnotežja. V Sredi-šču gledajo, kako so naši ljudje pridno na delu v razširjanju dem. organizacije, oni vidijo naše somišljenike na delu v občini, v Sokolu, v gospodarskih institu-cijah. To delo, ker je nesebično, pošte-no, rodi povsod vidne uspehe, pristaši SKS, katerim strankarska strast ni za-mračila uma, nam pomagajo po svojih močeh in so nam izrekli že ponovno pri-znanje. Čast jim! Oni kliki pa, ki je za-grešila omenjeni ostudni dopis v »K. L.«, kličejo: Če je to Vaša vojna napoved, dobro! Mi jo sprejmemo! Bitka pa je za Vas že izgubljena! Preostaja Vam samo še pravica, da se jezite, da besnite, da psujete in obrekujete in da nazadnje po-čute od onemogle jeze in zavisti. Imate bogami, i zašto! Mi pa gremo mirno da-lje svojo ravno pot pridnega in poštenega političnega, kulturnega in gospodar-skega dela. To Vam sporoča v imenu vsch demokratov iz Središča in okolice

Franjo M. Robič.

Königsmark

Kino Ideal od 14 dec. naprej

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Četrtek, 11.: »Paglavka«. F. Petek, 12.: »Sumljiva oseba«. C. Sobota, 13.: »Paglavka«. D. Nedelja, 14.: ob 3.: »Mogočni prstani«. Mladinska predstava. Izv. Ob 8.: »Danes bomo tihi«. Izv.

Ljubljanska opera.

Četrtek, 11.: »Lopudska sirotica«. Pre-mijera A. Proslava 70letnice sklada-telja F. S. Vilharja. Petek, 12.: Zaprtlo. Sobota, 13.: »Rigoletto«. E. Nedelja, 14. ob 3.: »Cavalleria rusticana«. »V vodnjaku«. Ludska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Mariborsko gledališče.

Četrtek, 11.: »Trubadur«. C. Petek, 12.: Zaprtlo. Sobota, 13.: »Razporoka«. D. Premijera.

Celjsko gledališče.

Nedelja, 14. ob 16.: »Pri Hirstovih«. Znižane cene.

Sprememba dramskega repertoarja. Gospe Saričevi je umrla mati. Pogreb to v petek popoldne, zato se dramski repertoar za petek 12. t. m. in soboto 13. t. m. takole spremeni: v petek »Sumljiva oseba« za red C in v soboto »Paglavka« za red D.

„Trubadur“ v Mariboru

Z deljenimi čustvi smo se napotili v naše gledališče, da čujemo Trubadurja. Ono toliko pretekano opero. Čije glasbo so esteti skušali razpiti za trivialno, po-litično. primerno za lajno čije libretto, ki mrgoli logičnih nedoslednosti in nasprot-jev, ki sloni na obrabljenih motivih ma-ščevalnosti, ciganske romantike, ljubo-sumnosti itd., diši po kolportazi, ono pe-ro, ki kljub očitanim nedostatom z ognjem in strašjo svojih melodij in z do-skrajnosti stopnjevanim afektom dejanja, še danes po treh četrtih stoletja, obla-đuje poslušalce. Seveda le tedaj, če ji do-stojna vzporeditev, kultura in rutina so-delujočih, odzvanjajo banalnost. In to se jim je posrečilo.

Vzporeditev je v vseh delih nepričako-vano dobra. Soli, zbor, orkester, režija, dekoracija. Zato je dosegla opera popoln uspeh. Zadovoljnost in navdušenje občin-stva, sopki, venci, bogat aplavz to potr-jujejo. V prvi vrsti gre tu čast G. Andro Mitroviču. Cela uprizoritev je sad iz-ključno njegovega truda. Od najmanjše scene do zadnje orkestrske fraze, vse je njegovo. Gospod Mitrovič ljubi delo in

gre vsaki stvari na dno. Ta lepa lastnost v zvezi z bogatim strokovnim znanjem je i danes i v bodoče jamstvo njegovega uspeha. Dirigira mirno, samozavestno, si-gurno. Hladnokrvno druži soliste, zbor, orkester v zbrano celoto, podrejujuč jih svoji volji. zahtevajoč od njih vse, kar imajo in morejo dati za naše gledališče, v današnjih razmerah je G. Mitrovič na-ravnost dobrodelna pridobitev.

Med solisti je bil dober G. Govorov, ki je pel melodijozne romane grofa Lu-ne s posebnega priznanja vrednim zano-som in ogajem. Tudi v igri je bil dober. G. Govorov se nepričakovano uspešno in naglo razvil in vdomačuje na odru. Če prihrli ta tempo razvoja, bodisi igre ali petja, bo prišel kaj kmalu v sloves iz-borne moči. Lirična in koloraturna vloga Leonote je bila v rokah gđ. Vladimiro-ve, kateri je njen dobro solan, soliden glas pomagal do popolnega uspeha. Azu-ceva — ciganka je bila G. Mitrovičeva. V igri nedosegljiva. Maska, mimika, kre-tenje, vse krasno izdelano; polno plastika. Glasovno odlična. Po našem mnenju je to najboljše vloga G. Mitrovičeve. G. Pe-trovski je od Carmena do Trubadurja na-predoval. Igralsko se je malo osvojedil in se pristo kroče. Pevsko je dosegal v Stretti III. dejanja višek in buren pa-stozen glas in je bil skozi vso opero na visku. Ines in Ruiz sta bila v rokah gđ. Lubejve odnosno G. Koširja, ki sta bila vseskozi na mestu. Zbor in orkester sta bila dobra. Skratka lahko trdimo, da je vzporeditev Trubadurja vseskozi posre-čena, tako da si jo človek rad večkrat ogleda.

Dr. C. K.

Vilharjeva proslava v Ljubljani. Pa-nes zvečer se poje prikrat v ljubljanski o-pri Vilharjeva opera »Lopudska siroti-ca«, katero smatra skladatelj sam za svoje najboljše delo. Z uprizoritvijo tega lela proslavimo Slovenci 70letnico enega na-ših zaslužnih kulturnih delavcev, sklada-telja Fran Serafina Vilharja. Fran Vilhar je sin pokojnega narodnega prvoboriteja in slovenskega pesnika in skladatelja Mi-roslava Vilharja. Oče sam je obogatil na-šo glasbeno literaturo s pesnami, ki so namah postale ne le last našega naroda, ampak last vseh Slovanov, saj se n. pr. po vsem slovanskem svetu prepeva kot narodna pesem Vilharjeva »Po jezeru bliz Triglav«. Miroslav — skladatelj sa-mouk, njegov sin Fran, skladatelj po po-klicu. Fran Vilhar je obogatil slovensko, v prvi vrsti pa hrvaško glasbeno litera-turo z nebroj samospeli in zbori posvet-nega in cerkvenega značaja. F. Vilhar je oče naše Davorije (Slovenec, Srb, Hrvat). Uprava vabi zastopnike naših psovskih zborov in sploh vse naše občinstvo, da se v obilnem številu udeleže proslave našega priljubljenega skladatelja.

V petek, dne 19. t. m. nastopi prvokrat na ljubljanskem koncertnem odr-u znanj Amar-Hindemithov kvartet. V kvar-tetu igrajo sledeči umetniki: Lico Amar, I. gosli, Valter Caspar, II. gosli, Pavel Hindemith, vijolo in Rudolf Hindemith, čelo. Kvartet priredi v Jugoslaviji pet homornih koncertov, in sicer 2 v Zagre-bu, nato 1 v Ljubljani in naposled dva v Beogradu. Za koncert vlada v našem me-stu veliko zanimanje, saj bomo imeli pri-liko čuti godalni kvartet svetovnega slo-veša. Vstopnice v Matični knjigarni.

Celjsko mestno gledališče. V torek, dne 9. t. m. se je vršila v Celju slavnost-na predstava povodom 60letnice književ-nika Branislava Nušića. Gostovali so žla-ni Narodnega gledališča v Ljubljani z Nu-šičevo komedijo »Sumljiva oseba«. Igra je tudi v Celju zelo ugajala. Nabito polno gledališče ni štedilo z obilnim aplavzom ob koncu obeh dejanj. Posamezni tipi so bili res izborni. Vendar pa se je opažalo tekem igre, da niso vsi igralci popolnoma obvladali teksta. Ta površnost in tudi ne-ravnotežna zgovorjava naj bi v bodoče tudi na manjših odrih, kakor je Celje, izostala, ker vsekakor škoduje renomeju ljubljansk-kih igralcev.

Zajčjeve slanje v Zagrebu. Povodom desetletnice smrti skladatelja Ivana ple-mejitnega Zajca priredi društvo Bratov hrvaškega zmaja v zvezi z Narodnim gledališčem v soboto dne 13. t. m. žalno komemoracijo, na kateri bodo sodelovali: Marija Ružička-Strozi, prof. dr. Božidara Sirota, Irma Polakova, Tošo Lesić, Drago Hrlić, ženski zbor pevkega društva »Kolo« in dirigent Nikola Fallar. Dne 16. te-ga meseca, na dan Zajčjeve smrti se bo izvajal v zagrebški cerkvi sv. Marka sve-čan rekviem, v nedeljo 14. decembra pa se odkrije spominska plošča na hiši, kjer je Zajc umrl, to je v Visoki ulici št. 16.

Glasbeni natečaj razpisuje hrvaški glasbeni zavod v Zagrebu za dve najboljši skladbi jugoslovenskih komponistov, ka-terbi se bosta izvajali na društvenih kon-certih v sezoni 1924-25. in 1925-26. Vposlane skladbe bodo ocenjevali go-spodje Bersa, Dugan, Lhotka, Baranović. Odak in Stančić. Natančnejša pojasnila daje tajništvo omenjenega zavoda.

„LUKULO“-dišave v zavočnikih so najboljšie.

Domače vesti

* Iz prosvetnega ministrstva. Za šefa kabineta prosvetnega ministrstva je imenovan znani književnik Sima Pandurovič, za načelnika pravnega oddelka pa sodnik apelacijskega sodišča v Novem Sadu Gjorgje Gjorgjevič.

* Odlikovanje prosvetnih delavcev. Na predlog ministra za prosveto Svet. Pribičevića je kralj podpisal ukaz o številnih odlikovanjih prosvetnih delavcev v naši državi. Med drugimi sta odlikovani z redom Sv. Save V. reda pisatelj Milica Pungel in skladatelj Lucijan Marija Škerjanc v Ljubljani.

* Odlikovanje učiteljev. Razen že večkrat navedenih šolnikov sta odlikovana z redom Sv. Save V. razreda tudi Jurij Režek in Fran Mareš, oba učitelja v pokolu v Ljubljani.

* Učiteljske vesti. Upokojeni so: Ana Osana, učiteljica v Žitki vasi, Albina Sark, stalna učiteljica v Ljubljani, Vendenlin Sadar, stalni učitelj v Ljubljani in Viljem Gebauer, stalni šolski upravitelj v Šmihelu pri Novem mestu.

* Odlikovanje za rešbiskih visokoškolskih profesorjev. Kralj Aleksander je podelil profesorju zagrebškemu vseučilišču doktorju Ferdinandu Šišću, dr. Franu Tučanu in dr. Franu Buharčiču red Sv. Save 2. vrste, dr. Marku Kostrenčiču, Gjuri Nenadiću, Mariju Kiseljaku, Arturju Schneiderju in profesorju veterinarske visoke šole dr. Petru Skoku, Djeviču in Podabskem red Sv. Save 3. vrste.

* Prof. Belić povabljen v Pariz. Svet pariske univerze je povabil g. Aleksandra Belića, profesorja beograjske univerze, naj bi v študijskem letu 1924-1925. absolvirar serijo predavanj iz svoje stroke na pariskem vseučilišču. Profesor Belić je, kakor znano, odlični slavist.

* Jugoslovensko zastopstvo v republiki Peru. Glasom brzojavnega poročila iz Lime je dne 6. t. m. naš pooblaščen minister, poslanik za južno Ameriko gospod Grigorov, izročil svoje akreditivne listine predsedniku južnoameriške republike Peru.

* Smrtna kosa. Včeraj je umrla v Ljubljani gospa Frančiška Šarič, vdova majorja. Pokojnica je bila izredno ljubezniva ženska, ki je uživala splošno simpatijo. Pogreb bo v petek, dne 12. t. m. ob 2. popoldne iz Stare ceste 12. 3. na pokopališču pri Sv. Križu. — V Celju je umrl v nedeljo, dne 7. t. m. Ossi Wagner, 14 mesecni sinček uradnika mestne hranilnice g. Oskara Wagnerja. — Dne 9. tega meseca je umrl na Spod. Hribu pri Celju gostilničar g. Franc Vobner v 62. letu starosti. — V Vidnu je umrl te dni v starosti 71 let g. Vekoslav Žepere. Pokojnik je bil vrl narodnjak, mnogo let občinski odbornik in načelnik požarne brambe.

* Draginska doklada invalidom-officijem. Povodov vesti, da se iz vsote 1 milijon dinarjev, namenjene za podpore invalidom, ne bodo dajale draginske doklade invalidom-officijem, objavlja ministrstvo za socialno politiko, da je že določena porazdelitev omenjene vsote in da je gotov del te vsote namenjen za dodatke oficijem-invalidim v smislu predloga ministrstva vojske in mornarice.

* Skrb za brezposelne Ruse. V kompetenco mednarodnega biroa dela spada tudi preskrba dela nezaposlenim Rusom. G. Albert Thomas je posetil v Beogradu polkovnika Mahina, predsednika ruske organiz. «Zemgor» ter mu naročil, da zbere podatke in otvori anketo o ruskih nezaposlenih delavcih, da jim biro preskrbi delo. V razgovoru z beograjskimi novinarji je g. Thomas izjavil, da je položaj Rusov najpogostejši v Jugoslaviji in da zadaje biroju dela mnogo manj skrbi, kakor položaj v drugih državah, zlasti v Nemčiji, kjer je večina Rusov nezaposlenih in žive v najtežjih razmerah.

* Beograjsko Narodno gledališče ima ta teden na programu sledeči repertoar: Coppelia, Bajazzo, Scherezada, Don Pasquale, Rigoletto in koncert pianista Stančiča (v operi) in komade: Potera, Hudičev vajence, Svatbeni marš, Cvor in Scampolo (v drami).

* Beograjski koncerti. V torek 16. tega meseca se bo vršil v Beogradu prvi koncert kraljeve garde v novi zgradbi Narodnega gledališča. Dirigiral bo višji kapelnik Pokorny, sodelovala pa bo operna pevalka g. Vika Čaletova. — V Stančičev dvorani je te dni koncertirala g. Solija Davidova, bivša primadona splitske opere. Kritika hvali pevko, da se je izkazala v dramatičnih momentih, ne priznava pa njenih koloraturnih sposobnosti.

* Pavel Holodkov v Sarajevu. Znani operni in koncertni pevec Pavel Holodkov, bivši baritonist moskovske opere «Zima», nastopi v ponedeljek 15. t. m. v Sarajevu, kjer bo pel na koncertu svoj najboljši spored.

* Jugoslovenska komedija v Košicah. V začetku 1925. bo igral slovaško narodno gledališče v Košicah komedijo «Dokl», katero je napisal hrvaški pisatelj Božo Lovrič. To bo prva izvedba Lovričeve drame, ki se bo igrala v češkem jeziku.

* Jubilej akademskega pevskega društva «Obilič» v Beogradu. Beograjsko akademsko pevsko društvo «Obilič» praznuje dne 27., 28. in 29. t. m. 40 letnico svojega obstoja. Jubilej se praznuje s crimernimi svečanostmi.

* Nekoliko opomb o Schreinerjevi čitanki. Prejeli smo: Z ozirom na poročilo v «Učiteljskem tovarišču» z dne 27. novembra št. 47 o Schreinerjevi trodelni čitanki za osnovne šole III. del ugotavlja vodstvo kr. založbe šolskih knjig in uči v Ljubljani, da je knjiga dobila z odlokom pokrajinske uprave v Ljubljani, oddelka za prosveto in vere z dne 19. septembra 1924. št. 3275 prehodno odobrenje: končna aproba je, kakor znano, le formalnega značaja. Ako pa mnenju g. poročevalca ni dovolj sestavkov, ki naj bi vzbujali «državni patriotični čuti», zato sta odgovorna ona gospoda učitelja, ki sta rokopis ocenjevala in predlagala oddelku za prosveto in vere aprobačijo, ne pa sodanji vodja založbe. Zaloga da tiskati svoje knjige najnižjemu ponudniku. Cena knjige je pri tej opremi in obsegu naravnost nizka.

* Povzame postaje št. III. Dne 10. tega meseca si je posebna komisija zopet ogledala postajo št. III ob avstrijski meji. Ze od leta 1920. hodijo komisije ogledovat to postajo, napravilo pa se je še jako malo. Le postajno poslopje, ki se je skoraj pogreznilo, so nekoliko vzignili. Upamo, da je bila to zadnja komisija za povečanje te postaje, ki je velikega pomena, posebno, ker se nahaja kraj na skrajni severni točki naše države.

* Nove ženske gimnazije. V Skoplju je bila nedavno otvorena osemrazredna, v Zemunu pa štirirazredna ženska gimnazija.

* Skrivnostni zločin v Rakovici. Vojaški 18. pešpolka v Rakovici, ki so se vezbali v okolici, so našli v grmovju že razpadajoče truplo mladenčca, ki je imel okolo vratu zadržano zanko iz izolirane žice, kakor se rabi za hišno električno instalacijo. Usta so bila polna papirja, a na nosnicah so se poznali utiski močnega pritiska morilčevih prstov, ki je brezdvomno svoji žrtvi hotel onemogočiti dihanje skozi nos. Po papirjih, ki so se našli pri mrtvecu, se je ugotovilo, da je umorjenec Borivoj Jovanović, vajenec pri trgovcu Milošu Kostiću. O zločinu še ni ničesar znanega.

* Parkelj pograbila dekca v smrt. Pišejo nam: Po stari grdi razvadi je tudi v Artičah pri Brezicah parkelj strašil otroke. Neki 9 letni deček se ga je tako prestrašil, da ga je prijel najprej krč, naslednje dni pa ga je zadela še kap, ki je povzročila smrt.

* Vlom. Pretekli dni je bilo vlomljeno pri Mariji Senčar v Gaberjah ter ukradeno blaga in obleke v vrednosti preko 1400 Din.

* Vlom v Hrastoven. Pred nekaj dnevi v noči so neznanji zlikovci vlomili v trgovino Marije Sinigoi v Hrastoven pri Zavrču. Ker se jim v trgovini ni ničesar padlo, so ošli v spalnico sobo, koder so se polastili 2000 Din gotovine in brez sledu izginili.

* Društvo prijateljev humanistične gimnazije bo imelo v četrtek 11. decembra, ob treh popoldne na I. drž. gimnaziji v Ljubljani redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo odbora. 2.) Volitve novega odbora. 3.) Slučajnost. — Prijatelji, udeležite se v obilnem številu!

* Občni zbor društva geometrov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, sekcija Ljubljana, se vrši v soboto dne 20. decembra t. l. ob 10. uri popoldne v poslalnici tukajšnje kr. univerze (dvorec) z običajnim dnevnim redom. Na dan obnege zboru predava ob 5. uri tovariš nadgeometer Bydlo o temi «Razmetev Nemške Avstrije z Jugoslavijo» v poslalnici kr. univerze. Pred občnim zborom predpovedovanje v društvenih prostorih.

* Važno za mirarje in podjetnike! Opozorjamo na današnji dražbeni oklic, glasom katerega se bo dne 24. t. m. prodajala nova, modernno urejena tovarna pohištva tvrdke M. Poličar in Komp. na Bledu, ki je izredno nizko sodnijsko cenjena in nudi strokovnjakom lepo eksistenco.

* Občni zbor društva «Gospodarski Zvon» v Ljubljani se vrši z običajnim dnevnim redom dne 19. decembra 1924. ob 20. uri na magistratu v mestni posvetovalnici. Vabljeni so vsi p. n. člani. — 3474

* «Cratia», zavarovalna zadruga, je dvedla nov poslovni oddelek, s katerim nudi zavarovanje kritja veled posledice po ustavitvi, odnosno prekinjenju dela ali proizvajanja vsled požara tako zvano Chomage-zavarovanje. Razen tega je razširila «Cratia» svoj že preje obstoječi oddelek transportnega zavarovanja s prevzetjem transportnih zavarovanj v tuji valuti. S tem je naš najstarejši domači zavod popolnoma kompletni svoje poslovanje, ker prevzema zavarovanja na ljudsko življenje, zavarovanje proti požaru, proti razbitju steklenih plošč, cerkvenih zvonov, vsled zloma ali razpoke, proti škodam vsled vlomne tatvine, toče, proti telesnim nezgodam, dalje zavarovanje zakonite dolžnosti jamstva ter transportna zavarovanja na suhem in na vodi. Razpolagajoč z odgovarjajočim tehničnim aparatom in močnim garancijskimi sredstvi, je dorašla s tem «Cratia» vsaki tudi inozemski konkurenci, kar najbolje izkazuje nje močni razvoj in znatno razširjenje posla tekočega leta.

* Cenilce čitatelje našega lista vjdno opozarjamo, da svojetasno v našem listu priobčena reklama uganka pod naslovom: «Božična reklama», katero je razpisala tvrdka Nika Zipser, Bled, z dnem 15. t. m. poteče, veled česar zasostale intencenno opozarjamo naj tozadnje reši-

tev nemudoma na gori omenjeni naslov odposljejo. 3476

* Pozabila se je v osebem vlakcu Rakke-Ljubljana double očala. Oddajo naj se prometna pisarna Ljubljana, gorenjski kolodvor. 3470

Iz Ljubljane

* Miklavžev večer v otroški bolnici. S pomočjo ge. Hengove, ge. dr. Krečičeve in ge. dr. Subičeve se je vršila v ljubljanski otroški bolnici Miklavževa prireditve, na kateri so bili vsi mali oskrbovanci, 40 po številu in 10 drugih revnih bivših oskrbovancev obdarovani. Vodstvo izreka imenovanim gospe in vsem ostalim darovalcem v imenu otrok najiskrenejšo zahvalo. Pri tej priliki čuti vodstvo dolžnost, opozoriti obecnemu prebivalstvu, da se baje nabirajo po mestu in deželi tudi sicer razne zbirke pod firmo otroške bolnice, ki o teh darilih ničesar ne ve in tudi ni nikdar nikogar pooblastilo, da v te svrhe pobira. — Vodstvo bolnice.

* Zdravstveno stanje v Ljubljani. Glasom zdravstvenega izkaza mestnega fizikata se je v Ljubljani prošli teden rodilo 17 otrok (12 moškega in 5 ženskega spola), med temi 1 mrtvorojenček, umrlo pa je 10 moških in 10 žensk, skupaj torej 20 oseb in sicer: 3 osebe za možgansko kapjo, 2 za jetiko, 2 za srčno hibo, 1 za življenjsko slabostjo, 10 oseb vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov, 3 pa vsled slučajne smrtno poškodbe. Na nezljutljivih boleznih je obolelo 16 oseb: 9 na ošpicah, 3 na dušičnem kašlju, 2 na škrlatici, 1 na davici in 1 na griži.

* Policijske prijave. Od torika na sredo so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 tatvine, 2 prestopka žaljenja straže, 1 telesna poškodba, 1 izgrez v gostilni, 1 prestopok nadlenovanja pasantov na ulici, 1 posest orožja brez dovoljenja, 2 prestopka kaljenja nožnega miru in 4 prestopki cestnega policijskega reda. Arrestaci se je izvršilo šest in sicer: 1 radi povelje, 2 radi prestopka tatvine, 2 radi postopanja in 1 radi pijanosti.

Königsmark

Kino Ideal od 14. dec. naprej

* Tudi talent. 22-letni čevljarški pomočnik Ivan Dolenc je pred kratkim prodal delavcu Rudolfu Mlakarju blago za obleko in sicer za 400 Din. Dobil je takoj na roko 200 Din in Mlakar je odnesel blago k krojaču Kušanlu na Karlovo ško cesto, ki mu je umiril obleko. Čim je Dolenc naslednji dan izvedel, kje se nahaja blago, je odhitel k krojaču in se zlagal, da ga pošilja Mlakar, ki zahteva blago nazaj, češ da ga bo dal sestri. Krojač mu je verjel in res izročil blago, navihani čevljarček pa ga je prodal takoj zopet tretji osebi za 350 Din. Svoje prebrisanosti pa se ni dolgo veselil in je bil v torek aretiran ter predan sodišču.

* Gospodarjev oves je prodal. Hlapec Ivan Zerovnik je pred nekaj dnevi ponudil gostilničarju Ribnikarju v Šiški štiri vreče ovasa in naročil, naj pošlje kupec kar svojega uslužbenca z vozom pred skladišče trgovca Metoda Zornana s Starega trga, koder mu bo oddal blago. Ker se je med tem zvedelo, da ima Zerovnik tatniške namene in da je najbrže že večkrat napravil take kupčije je bil v torek aretiran in spravljen v zapor.

* Zveza slovenskih pevskih zborov vabi vse ljubljanske pevce, da se udeležijo danes zvečer po premijeri «Lopudske sirotice» prijateljskega sestanka, ki se vrši na čast skladatelju Vilharju v restavraciji «Zvezda». Sestanek ob 10. uri zvečer.

* Izredni občni zbor pevskega društva «Ljubljanski Zvon» se vrši v ponedeljek ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih, Narodni dom. Dnevni red: Izpoved membra društvenih pravil. 3473

* J. n. a. d. «Jadrana» priredi v petek dne 12. t. m. ob pol 20. uri v dvorani «Naprednega dijaškega doma» pozdravni večer novincem ter slavnostno otvoritev knjižnice Jadrana. Gospodje starešine uljudno vabljeni. Za člane novince in redne udeležba strogo obvezna.

* Tvrška J. Maček, Aleksandrova cesta št. 12, prodaja vsa oblačila za gospe in otroke do božičnih praznikov po znatno znižanih cenah. 2052

* Plesne vaje J. n. a. d. «Jadrana» se prične v petek dne 12. t. m. šele ob 19. uri ter prosimo cenj. dame, da vzamejo to na znanje. — Odbor. 3466

Najbolj priljubljena krema moderne ženske

Krema Simon (Crème Simon)

zavaruje žensko-mu obličje popolnost kože, njeno mehko, milino in žametnost ter belino polti, kar ima pač vsaka ženska pravico zahtevati od vsake popolne higijenične kreme.

Prodaja se povsod: krema, puder in milo Simon Parfumerie Simon, 59, Fg. St. Martin, Paris

Posižujte se praška za pecivo in vanil n sladkorja znamke 'ADRIA', pa bo vaš uspeh gotov in pop lu.

Iz Celja

* Seja celjskega občinskega sveta. Prva redna seja celjskega občinskega sveta se vrši v soboto dne 13. t. m. ob pol 11. uri z dnevnim redom: konstituiranje odsekov.

* Zborovanje invalidov v Celju. Na praznik dne 8. decembra se je vršilo v Celju dobro obiskano zborovanje invalidov, ki se je baviš v žalostnim stanjem povojnih žrtv. V zvezi s tem se je obravnavalo tudi vprašanje samostojnega nastopa pri bližajočih se skupščinah volitvah. V tem pogledu pa ni prišlo do nobenega zaključka, kar služi le v dokaz da se organizacija ne mara spuščati na politična strupotja, da bi s tem zadovoljila kako osebno zahtevanje.

* Sestanek rezervnih oficirjev v Celju se vrši v soboto dne 13. t. m. ob 20. uri v rdeči sobi celjskega Narodnega doma. Namen je, da se združijo v močno organizacijo vsi rezervni častniki iz Celja in okolice, ki so se borili za jugoslovensko svobodo in so bili po vojni prevedeni ter sprejeti kot rezervni častniki v našo vojsko.

* Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestu Celju od 29. nov. do 6. dec.: Škrlatica: od prejšnjega tedna ostalo 9, na novo obolelo 2, ozdravljena 2, ostalo v nadaljnji oskrbi 9.

Iz Maribora

* Obrtniki v Mariboru. ki žele prevesti tekoča dela pri mestni občini za leto 1925., naj predložijo s 5 Din opremljeno prošnjo ob navedbi enotnih cen do 13. t. m. v vložišču mestnega magistrata. Ponudbe je oddati v zaprti kuverti z napisom: Ponudba za tekoča dela 1925.

* Gostilničarju v mariborskem Narodnem domu je neznanec, ki je vlomil v veliko dvorano, ukradel 33 butelj vina.

* Staro pokopališče v Mariboru. Mestni fizikat razglasa: Staro cerkveno pokopališče v mestu je bilo dne 30. aprila 1914. po sklepu mestnega sveta zaprto s pripomočki, da je pokopavanje dopustno v družinskih grobovih še za daljnih pet let, v družinskih grobnicah pa za daljnih deset let. V 40 letih, to je do 1954., morajo biti vsi spomeniki, križi, ograje na pokopališču odstranjene. Vendar pa si je mestni svet pridržal pravico odrediti opustitev tudi prej. Neoskrbovani grobovi in grobnice bodo zasute, če se osebe, ki so dolžne skrbeti zanje, ne odzovejo opominu. Obstoj pokopališča je torej predviden do 30. aprila 1954. Vendar se pokopališče lahko tudi že čez eno leto uporablja kot vrt, park, od 30. aprila 1929. dalje pa tudi kot stavbišče. O zadevi pa odloča mestni svet.

Iz Primorja

* Smrt radi padca s kozolca. V nedeljo 7. decembra se je v kozolcu posestnice Ane Gruđen (pri Zagodu) v Idriji ponesrečil 50letni posestnik in živinski prekupec Franc Petrovič, p. d. Čuk iz Mrzlega lega, občina Črni vrh nad Idrijo. Ljudje so ga našli zjutraj ležečega na tleh v nezvesti in krvavega. Ugotovilo se je, da je padel kakih 5 metrov globoko s kozolca. Ker je premočeval. Pri padcu si je pretresel možgane. Radi tega je v idrijski bolnišnici pozneje umrl.

* Profesor Ivan Berbuč umrl. V Gorici je te dni v jutranjih urah zatisnil oči prof. Ivan Berbuč, znan Goričanom izza predvojnih političnih bojev kot pristaja ljudske stranke in sotrudnik dr. Antona Gregorčiča. Kot tak je bil večkrat izvoljen za deželnega poslanca. Pokojnik zapušča soprogo Francisko, hčer Gabrijele in sina Bogoslava.

* Požar na gorški pošti. V ponedeljek 8. t. m. je izbruhnil na glavni pošti v Gorici opasen požar. Pričela je goriti streha, ker so se vnele saje v dimniku. Po dveurnem napornem gašenju se je ognjegaščem posrečilo ogenj lokalizirati. Skoda še ni ugotovljena, je pa precej znatna.

* Smrtna kosa. V Žirjah pri Sežani na Krašu je umrl absolvirani agronom Ivan Kočan ml. Pokojnik je bil šele 21 let star in družina, kateri je pripadal, je z njegovo smrtjo bridko prizadeta. Naše iskreno sožalje!

* Izplačana vojna odškodnina na Gorškem. Glasom izjave viteza Alemannija, ki je pridržen gorški blagajni za vojno odškodnino, je italijanska vlada izplačala od februarja do novembra meseca letošnjega leta na Gorškem približno 40 milijonov lir vojne odškodnine, katere se je nakazala 13.500 vojnim oškodovancem.

Fingiran roparski napad

(Senzacija Sarajeva.)

Dasi Sarajevo niti po svoji kulturi niti po svojem prometu ne predstavlja vele-mestnega značaja, ima vendar v gotovih pogledih vse znake vele mestnega vrveža. Sarajevo je bogato na senzacijah. Tako se je pred nekaj dnevi po mestu razširila vest o strašnem, naravnost ameriškem razbojniškem napadu. Slavko Pejnović, pristav pomožnih uradov pri socialni politiki je postal žrtev vele mestnih(?) zločincev. On je nekega dne nesel na pošto, ki se nahaja v poslopiju bivše pokrajinske uprave v službeni kuverti nekaj nad 5000 dinarjev, da jih preda na pošto. V temni veži ga je srečal neki neznan človek in ga naprosil, da mu pripali cigareto. Ko je Pejnović izjavil, da nima vžigalke, ker ni kadilec ga je neznanec udaril z vso močjo po glavi. Prstav Pejnović se je takoj zgrudil «nezavesten» na tla, a neznanec mu je ugrabil kuverto in zbežal. Tako se je glasila prijava tega uadnika in so bili na njem temelju izvršeni tudi potrebni preiskovalni koraki.

Policija, ki je vodila rigorozno preiskavo pa je kmalu ugotovila, da se na glavi tega uradnika ne nahajajo niti najmanjši znaki kake poškodbe, a razen tega se je uradnik sam pri zaslišavanju zapletel v velika protislovja. Končno pa se je konstatiralo sledeče: Gospod pristav si je celo zadevo gladko izmislil, ali zelo — nespretno. Njegova napaka je bila, da je on sam nevedč, prezadolžen in nesrečen pristav pomožnih uradov. Na policiji je končno priznal svoj greh: Ze nad deset let služi v državni službi, a plače ima komaj 1500 dinarjev na mesec. Ima ženo in troje otrok. Ti hočejo jesti in potrebujejo obleke in obuvala. Ker je pristav imel le majhno plačo, je kmalu zabredel v velike dolgove in tako postal žrtv bede in lakote. S celo zadevo se bo sedaj pečalo še sodišče, ki bo izreklo svojo odločilno in zadnjo besedo...

Neprekosljivi so le
EXCELLA
šivalni stroji.
Nedostaj v
konstrukciji in materijalu. Izredno nizke
cene. 1924

Oglejte si jih pred nakupom!
J. GOREC, Ljubljana
(palača Ljublj. kred. banke).

Nesrečna ljubosumnost

Pred par leti sta se preselila iz Postojne v Trst mlada zakonca Marija in Ezio Drlioli. Ženi je bilo 28., možu pa 35 let. V Postojni sta imela bife, ki pa jima ni nesel. Zato sta šla v Trst, kjer je mož vzel v zakup gostilno «Pri novi ribji tržnici» na nabrežju N. Saura. Zakonca pa nista mogla dobiti skupnega stanovanja, radi česar je stanoval mož posebej, žena pa je živela s svojima dvema otrokoma pri materi.

Mati je imela na stanovanju tudi 23letnega nečaka, Marijinega bratrance Sulicha, ki je živel od papirnice v ulici Glu-lia. Marija mu je prinašala obed in večer, o v trgovino. Ker je prišla na ta način večkrat na dan v stik s Sulichem, je začel postajati Drlioli nanjo ljubosumen. Rekel ji ni sicer nič, prežal pa je nanjo neprestano z neprijaznim očesom.

V torek zvečer je prinesla Marija Sulicha v trgovino večerjo kakor ponavadi. Sedla je na klop, Sulich, ki je grbast, pa je medtem s slastjo večerjal. Tu se nenkrat odpro vrata trgovine, v papirnici pridrija Drlioli z revolverjem v roki in sproži štiri strele v Sulicha in Marijo, nato pa e spustil v divji beg. Iz trgovine je bilo slišati par obupnih klicev na pomoč, nekoliko krikov in ljudje, ki so navreli v prodajalno, so našli na tleh Sulicha v krvi, Marijo pa v omedlevici. Oba sta bila opasno obostreljena. Iz bližnje rešilne postaje je prispel zdravnik, ki je oba ranjena obvezal ter ugotovil, da je Sulich ranjen dvakrat, enkrat v tilnik, enkrat pa v levo ramo. Takisto je ranjena tudi Marija v levi del života.

Kaj je napolnilo Drliolija, da se je tako besno zagnal proti ženi in njenemu bratrance, ni znano. Pravijo vsaj, da ni imel za to nobenega direktnega povoda, tem manj, ker je Sulich telesno pohabljen. Marija in njen bratranec ležita sedaj v tržaški bolnišnici, ljubosumnega zločinca pa išče policija.

BUDDHA Vsakemu, ki ljubi svoje zdravje se priporoča o

čajne mešanice

najfinjših indijskih in kitajskih čajev z znanko „Buddha“. Priporoča se za zjutraj in popoldne indijsko, za zvečer kitajske mešanice.

Dobiti jih je v vsaki trgovini.

Iz življenja in sveta

Rupprecht, nekronani kralj Bavarske

Jules Sauerwein, poročevalec pariškega »Matina«, priobčuje v svojem listu zelo zanimive vtise s svojega potovanja na Bavarsko. Njegovo poročilo bo gotovo zanimalo tudi naše čitatelje, zato ga prinašamo v izveščku.

Ko sem prišel v München, pripoveduje Sauerwein, je bilo prvo, kar sem opazil, da bavarski šovinizem ni nič upadel, nasprotno, celo narasel. Francozi so pri Bavarcih osovraženi. Če kdo na javnem prostoru govori nekoliko glasneje francosko, se ljudje takoj ozirajo za njim in njihovi obrazi so pretečli. K sreči pa se sovraštvo ne izraža več v dejanju, in oni časi so tudi že minili, ko je moral francoski poslanik z ostalo množico vred demonstrirati proti Francozom, da ga publika ni linčala.

Ljudje, ki sem jih srečal v Münchenu, so različni. Dasiravno me ni nihče sprejel pristransko, moram priznati, da videnosti nisem pogrešal. Pri tem pa moram izvesti okolico princa Rupprechta, ki tepeče pred vsakodnevni napadi pangermanske žurnalistike, in generala Ludendorffa, ki udara na vse strani in vidi povsod same sovražnike.

Kadar začnem s kom govoriti, moram kot uvod čuti obrabljeno lajno, ki jo Bavarci kot vsi Nemci gonijo neustrahovano dan za dnem: »Poruhije, da to je nekaj strašnega! Obsodba generala Nathusiusa, človek bi si izpulil lasi! Kako naj vse to pozabimo?« H koncu mi je stvar šla na živce in dejal sem: »Če že hočete, da govorimo o preteklosti, potem je pač Francija bolj upravičena, da se srdi na vas, kakor vi na nas.«

Najnevečje, a obenem tudi najodvratnejše pa je, da se popustljivim odredbam francoske vlade Nemci pomilovalno nasmihaajo, češ da je bila Francija prisiljena izpremeniti svojo politiko in da nimajo Nemci nikakega povoda biti ji zato še hvaležni.

Bavarska je poslednjih pet let preživela različne ere. Najprej sovetska vlada, ki se je obdržala le nekoliko tednov. Ljudstvo te ere še danes ni pozabilo, in če Bavarcu spominjaš na sovjetske, ga strese bes. Kajti Bavarci so silno konservativni. Za sovjetski je prišla pod vplivom gotovih francoskih diplomatskih krogov doba velikega upanja. Ko je prišel v München francoski poslanik je bil ves narod prepričan, da bo Francija z Vatikanom podpirala njegov starodavni sen o stvortitvi katoliške države v osrednji Evropi, ki bi obsegala Bavarsko, Avstrijo in pa Ogrsko. Toda že prve poslanikove besede so ta sen razblinile v nič. Kmalu potem so se v Bavarski začele pustolovščine. Pruski protestantje in pangermani, ki so bili že od nekdaj sovražniki Wittelsbachov, so pregovorili bavarsko vlado, da se je postavila na čelo restavracijskega gibanja v vsej državi. Poglavarji tolpa, ki jih je bila deželna polna, so izjavljali, da bodo s svojimi ljudmi branili Bavarsko pred vsakim povratkom komunizma. Srd na Francoze je temu gibanju nadel barvo revanše.

Toda ni še povsem umrl boljši čut med prebivalstvom in zlasti Wittelsbach se z načrti pangermanov nikakor ni strinjal. Njegovega vpliva je pripisati, da se je bavarska vlada uprla Hitlerjevemu in Ludendorffovemu prevratnim načrtom, in njuna revolucija je končala v groteski. Posebno Ludendorff je odigral, nihče se več ne zmeni zanj. Mož, ki je napovedal boj demokratom, židom, katolikom in Franci, vsem hkrati, pač ne more imeti pristašev med treznimi in resnimi ljudmi.

Bavarci, ki so jih prekuhali »nasamarili«, so prisegli, da ne gredo več na led. Prišlo je izteženje. Toda v globini svoje duše je Bavarec ostal tak kakor poprej. On hoče obenem ohraniti socialno ravnotežje in tradicionalno obliko vladavine. Bavarci so ponosni na svoje

umetniške in intelektualne tradicije, za katere mislijo, da so dolžni hvaliti rodbini, ki jim je vladala več kakor tisoč let.

Wittelsbachovci so narodu zelo blizu. Posamezni člani rodbine so se oprijeli meščanskih poklicev. Tako je neka princesinja profesorica kemije, princ Ludwig Ferdinand pa je ginekolog v Münchenu. Ko je Ludendorffova akcija propadla, je princ Rupprecht začel delati zase energično propagando. On velja danes za nekronanega kralja Bavarske. Nazivajo ga Velikanstvo, ministri ga izprašujejo za svet in povsod zavzema častno mesto. Ko se je pred nekaj tedni sestel na gradu Berchtesgaden z bivšim nemškim kronprincom, mu je obljubil, da ne bo stremel za oblastjo izven Bavarske, če bi ga nekega dne narod naprosil, naj zasede bavarski prestol. Viljem je to obljubo z veseljem vzel na znanje. Rupprechtu so predlagali, naj prevzame predsedstvo države, za kar bi bila potrebna mala izprememba ustave. Toda Rupprecht se zaveda, da je njegov sedanj položaj daleko ugodnejši. Saj ima vse moralne pravice kralja, odgovornosti pa nobene. Monarhijam so se po vojni zamajala tla pod nogami, platonsko monarhijo pa v kakršni živi Rupprecht, pa bo lahko obdržal do konca svojih dni. In tega se Rupprecht, »nekronani kralj Bavarske«, zaveda.

Nenavadna službena odpoved

Z neobičajno delikatnim slučajem službene odpovedi se bavi te dni dunajski oddelček za pravno zaščito privatnih nameščencev.

Gdč. Lota G. je bila nastavljena pri dunajski firmi »Ursprohktions G. m. b. H.« kot korespondentinja za nemški in angleški jezik. Imela je dobro plačo in je delala v splošno za-ovoljstvo svojih predstojnikov. Njene delavne sposobnosti je polletje visoko cenilo, samo ravnatelj Vessel je pred kratkim izjavil, da se mu vili obleka gospodične izživajuca in je dal to dami vedeti potom prokurista. Lota je nosila obleko iz črnega trikotja, ki je bil pod vratom precej globoko izrezan. Rokavi so bili dolgi, če pa je korespondentinja pisala za svojo mizo, se je časih zgledilo, da ji je obleka zrknila nekoliko nižje. In ob takih prilikah so se pokazali obriši Lotinih lepo oblikovanih grudi. Ravnatelj Vessel ni mogel trpeti tega in je sporočil korespondentinji svojo nevoljo potom prokurista. Lota pa ni vzela njegovih besed resno. Menila je, da se šali ali ravnatelj ali prokurist ali pa oboje skupaj. Zato je obleko obdržala, uverjena, da ne more biti nikomur v spotiko, tem manj, ker si jo je napravila sama.

Nekaj dni po prokuristovem opozorilu je srečal ravnatelj Vessel Loto v uradu. Ožinil jo je z jeznim pogledom ter jo narahnil: »Ali vam nisem že enkrat sporočil, da ne trpij vaših golih grudi? Načrta vašega oblačenja ne bom absolutno več prenašal, zapomnite si dobro moje besede!«

Korespondentinja je bila osupla nad toliko netaktnostjo in je ravnatelja zavrnila z besedami, da odklanja to njegovo govorilo, posebno še, ker je dostojno oblačena. Vessel ji je nato ustumno odpovedal službo ter ji pokazal vrata.

Lota je ogrnila plašč in tekla k društvu posredovanih nameščencev ter prošila za posredovanje. Ravnatelj Vessel je prišel k telefonu in pojasnil ozaje spora s korespondentinjo. Dejal je, da cenil korespondentnjo kot izvrstno mož, a da jo želi videti dostojnejše oblačeno. — Na pojasnilo društva, da Lota nima denarja za nakup nove obleke, je Vessel izjavil, da ji je potrebna vsota na razpolago pri poljetju. Ko se

je Lota vrnila, so ji na roko izplačali 200.000 aK ter jo poslali v trgovino po jumper. — Vse bi se bilo izteklo gladko, da ni Lota izustila nekaterih ironičnih opazk, ki so končno povzročile njeno pisмено odslovlitev. Sedaj se je dekle zopet zateklo k organizaciji za pomoč in iz slučaja je nastala afera, o kateri govorijo vsi Dunajčani. Konec zadeve bo gotovo ta, da bo neustrašna gospodična Lota dobila ženina — potom časopisov.

× Sredstvo za slepe. Slavni francoski zdravnik Bonneau, ki je že lani s svojimi iznajdbami polelil večjemu številu vojnih slepcev dar vida, je poskusil sedaj nov način zdravljenja slepih. Poskusil je namreč srečo s strupenimi plini. Posledica je bila, da sta dva slepca vsaj deloma zopet zadobila vid. Bonneau je rosiel francoski medicinski akademiji obširno poročilo, v katerem podrobno razlaga svoje poskuse in piše o razveseljivem izidu svojih raziskavanj.

× Zdeli bi se, da je povzročil ogromno škodo. Vse silnega pritiska zraka so v restavracijah ponokale vse širne. Na vrtu kneza Alberta I. je cikel izruval cela drevesa, jih dvignil

v zrak in vrigel po več sto metrov daleč. Tornado je pograbil kočije po ulicah, zaplesal z njimi in jih vrigel vse na en kup s konji, kočijami in potniki vred. Po cestah je bilo polno prevrnjenih vozov, dreves in druge šare, vmes pa najrazličnejše blago, ki ga je vihar odnesel z oknov trgovin. Vselej razbitja hip je bilo ranjenih mnogo ljudi. S streh je letela opeka kot toča, vmes pa razbite oknice in sploh vse, kar je odnesel ciklon s seboj. Kako hud je bil tornado, se vidi že iz tega, da je mnogo električnih kandelabrov kratkotalno v sredini prelomil. Vsa ta škoda je nastala v času par minut. Ko se je vihar poleg, je bila lepa Nizza podobna kupu razvalin.

× Nova obtožba proti Kadivčevi. Poročali smo že, da je naperjena nova tožba proti Kadivčevi, ki je bila letošnje poletje obsojena na Dunaju radi nemarnih dejanj na pet let ječe in se nahaja sedaj v jetnišnici v St. Pöltnu. Njene sotripinke so je namreč ovadile, da zahteva od njih nečedne reči. Zahtevala je, naj bodo v njeni bližini popolnoma brez obleke. Ko ji to ni zadostovalo in jih je prosila še drugih »uslug«, da bi ntešila svoje perversno nagajenje, so se tovarišice pritožile ravnatelju kaznišnice, ki je odredil preiskavo in potem podal ovažbo na državno pravnišstvo, ki bo sedaj storilo svoje korake.

Pred desetimi leti

8. — 6. decembra 1914.

Nadaljevanje bitke pri Lodzu: Nemci zavzamejo Lodz. — Silna bitka pri Krakovu. — Frška smaga pri Suvoboru.

Bitka pri Lodzu pričeta dne 1. decembra z nemškim navalom, se je nadaljevala z nezmanjšano srditostjo. Nemci so za svojo ofenzivo zbrali baš ono mesto južno od Lodza, kjer sta se stikali srednja in južna ruska armada skupina; v to, nekoliko slabše zasedeno vrzel so vrgli ogromno množico divizij, prodrli preko Zdunske wole, zasedli 3. decembra črto Dobron-Ldzan, v silnih nadaljnih naskokih še vedno napredovali ter dne 5. decembra že dosegli važne Pabianice, ter južno od tod cesto Pabianice-Wadlew. Vpricho tega je postala ruska bojna črta, potekajoča zapadno od Lodza, ogrožena; da se prepreči hušje kom plikacije, je dal dne 5. decembra Nikolaj Nikolajevič povelje, zapustiti Lodz. V noči od 5. na 6. decembra so Rusi izpraznili Lodz, v katerega so sledečega dne vkorakali Nemci. Toda Rusi so se ustavili takoj par kilometrov vzhodno in sicer za močvirno dolino reke Miazge, kjer so se med tem krpko utrдили, pričakujoč nadaljnih nemških napadov.

Bodisi severneje pri Lowiezu, kakor tudi južneje pri Belchatowu, zapadno od Piotrkowa, so se med tem Rusi držali nepremično, osobito v bojih pri Belchatowu so morali Nemci in Avstrijci zastaviti znatne rezerve. Vendar je izguba Lodza, poleg Varšave največjega poliskega mesta z okrog 400.000 ljudmi, središča velikanske tekstilne industrije, vplivala na razpoloženje prebivalstva čim Rusije zelo deprimirajoče.

Istočasno se je razvila sridita bitka v hribovitem karpatskem terenu južno od Krakova. Avstrijska ofenziva ob železnici Dobra-Limanowa je sicer utisnila skrajno rusko levo krilo, toda v neznatni širini, zato je bilo jasno, da glavna borba šele skidi. In res, v dneh po 3 decembru se je razvijala na vsej črti med Krakovom in Novim Sončem sridita bitka, ki je postajala vedno bolj napeta, spočetka so sicer Rusi morali opustiti nekatere predne pozicije, toda brž so sami znova prešli v ofenzivo ter osobito 5. in 6. decembra na več mestih vrgli sovražnika nazaj, preko Novega Sonča pa udarili tako krepko proti zapadu, da se z obkolitvijo ogrožali Avstrijci same. Dne 6. decembra je bitka besnela še vedno z največjo hujstostjo.

Na zapadnem bojišču samo neznatni boji v posameznih točkah velike fronte.

Ko je srbsko vojno povelstvo dalo dne 2. decembra povelje da se prihodnji dan prične generalna protiofenziva srbske armade, so se na srbski strani dobro zavdali, da gre za celotni uspeh. — Nadalno avstrijsko napredovanje bi moglo prineesti katastrofalne posledice, zato je imela eventualna srbska zmaga neprecenljivo vrednost. Zato so se za protinapad zbrale vse sile. V vojsko so uvrstili tudi 1400 dijakov, ki so se takrat čele dva meseca večbali v Skopju, da se usposobijo za rezervne oficirje. Bojni kralj Peter je bil prekinil svoje zdravljenje v Vranjski Banji, prišel v vojsko k drugi armadi ter zavzel mesto navadnega borca s puško.

Srbski napad se je osredotočil ob cesti med Gornjim Milanovcem in Valjevo, po kateri je prodiral avstrijski centrum. Naskok srbskih čet je bil tako silovit, da so takoj prvi dan omahnili Avstrijci. Naslednji dan so Srbi razširili dosežene uspehe na odločilnih točkah in že dne 5. so osvojili močno utrjeno avstrijsko pozicijo na Suvoboru, s čimer je bila avstrijska fronta prebita baš v središču. Ta zmaga je pomenila že odločitev: v divjem begu so se avstrijske čete vrgle nazaj, puščajoč na bojišču utrtnike, ranjence, orožje, topove itd. Potiorek je dokončal svojo karijero.

7. do 12. decembra 1914.

Nova nemška ofenziva pri Lowiezu. Silna bitka pri Krakovu. Avstrijska ofenziva v Karpatih. Popoln avstrijski polom v Srbiji.

Nemško vojno vodstvo, ki je bilo prepričano na rusko bojišče že glavni del svoje armade iz Francije in Nemčije, je pričakovalo, zavedeno po razmeroma lahkih uspehih v Vzhodni Prusiji, da doseže naglo zmago tudi nad Prusi v Rusko-Poljski in Galiciji. Zato so se Nemci zadržali, ko so se Rusi po evakuaciji Lodza umaknili samo nekaj kilometrov proti vzhodu in že

dne 7. in 8. decembra so nemške čete zdale na nove, močno utrjene ruske pozicije ob Miazgi; nova ruska bojna črta se je nahajala pred kraji: Iłow-Lowicz-Nowo Solna (zapadno od Brzeziny)-Karpia-Piotrkow-Bogdanow (Južnozapadno od Piotrkowa). Istočasno pa so Rusi obnovili silovite napade pri Lowiezu in pri Piotrkowu ter tu celo potisnili Avstrijce nazaj; z uspehom na krilih pa bi mogli spraviiti v opasnost nemško središče. Nemci so morali tedaj napeti vse sile, da pristijo v delenzivo tudi na krilih. Najprej so koncentrirali napad na Iłow ob Visti, severno od Lowicza, naprtili dne 10. decembra na ruske pozicije ogromno najtežje artiljerije, pripelpane z zapada; v silnih bojih, med strašnimi žrtvami so mogli dne 11. in 12. decembra Rusom izrgati Iłow in bližnje vas. Toda Rusi so se branili z izredno živlavo trdnostjo in Nemci so mogli napredovati le skrajno počasi. Sedaj se je imela nemška ofenziva razširiti na Lowicz in Piotrkow.

Ta čus pa je divjala še vedno najodločnejša bitka v hribovitem ozemlju med Novim Sončem (Neu Sandez) in Krakovom; Rusi so v odgovor na avstrijski napad prešli v ofenzivo in baš v dneh 7. in 8. ter 9. decembra zmagovito potiskali sovražnika nazaj, osobito na obeh krilih, tako da je postala situacija za Avstrijce že skrajno opasna. Vrhunec je dosegla ruska protiofenziva dne 10. decembra, ko je vrgla Avstrijce tudi v centrum za več kilometrov proti zapadu. Tudi 11. decembra so Rusi še zmagovali, osobito v središču. Toda medtem se je bil v Karpatih položaj zanje usodno poslabšal.

V Karpatih so bili Rusi koncem novembra in še pričetkom decembra stalno napredovali ter prodrli v vzhodni Slovaški ter Podkarpatski Rusiji na južna vnožja gorovja preko Bardijova (Bartfeld) in Stropkova v bližino Košic. Ko so Avstrijci pripravljali ofenzivo pri Krakovu, so poslali tudi v srednje Karpate novo armado pod poveljstvom Borojeviča, ki je dobil povelje, preiti v ofenzivo, z ciljem, da onemogoči Rusom poslato iz Karpotov pomoč proti Krakovu. Borojevič je res prišel ofenzivo dne 8. decembra. Toda Brusilov je bil že odmarširal s svojo armado proti Novemu Sonču, da sam sodeluje v glavni bitki, zato je Borojevič zadel le na slabe ruske zadnje straže, ki jih je brez posebnih težav potisnil nazaj proti Karpatskim grebenom in nato preko njih. Ze 11. decembra so Avstrijci zopet zavzeli prelaz Duklo in Mežlaborec. Mnogo opasnejši pa so bili avstrijski uspehi v zapadnem sektorju kjer so prodrali še hitreje in dne 12. vkorakali v Gorlice, dne 11. decembra pa napadli že Novi Sonč. Ta uspeh je ogrožal ruske pozicije med Novim Sončem in Limanovo, zato so Rusi dne 12. decembra svoje tamkajšnje čete hitro umaknili in s tem zapognili svoje skrajno levo krilo krakovske fronte Načrt, obkoliti Avstrijce, je postal s tem neizvršljiv in s tem tudi zmagoviti zaključek velike krakovske bitke težavnejši.

Na srbskem bojišču je sijajen uspeh srbske armade, ki je dne 5. decembra prodrla centrum avstrijske bojne črte pri Suvoboru, imel za posledico umik celokupne Potiorekove vojske. Vseid slabih petov osobito pa radi izredno naglega in silovitega zasledovanja se je ta umik že prve dni pretvoril v divji beg. Ze 8. decembra so Srbi zopet zavzeli Užice, 9. decembra Valjevo. Na levem delu svoje bojne linije so se Avstrijci držali trdnostneje ter južno od Beograda celo poskušali preiti znova v ofenzivo, toda zaman; Ze 10. decembra so se morali tudi tu prišli umikati in 12. decembra so na vsej črti bežali čez Drino in Sava.

Nagrada v gotovini

prejme vsakdo, kdor si kupi zimsko snuknjo, raglan ali obleko. Oblačilal predmeti slovijo kot najboljši izdelki.

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

Mimo žerovinskih dobav

»Česa vse človek ne učaka!« je vzdihnila starka, ki je prvič stopila na vlak, ki je začel minule dni puhati oblake dima po tih, jesensko otožni dolini med vinskih gričih. Bili smo v pokrajini med Dravo in Muro, v krajih devične poezije, v domovini Stanka Vraza. Tudi sem-le je prodrl železni »dub časa«: v doline, ki so dosihdlo varovale mirno lepoto belih cest in nimalo poetično blato hribovskih klanecov, se je zarežala železna črta in po njenih tračnicah prihajajo novi čas na hribe. Na nekaterih mestih že rujejo pod zemljo človeški krti in konjeje premog. Morda bodo prihodnja desetletja prevrta, te hribe križ-križom, la vinske kleti na hrihah utegnejo izgubiti svojo nedotaknjeno, očetovsko pozoljo. Ze sopihajo vlaki sredi pokrajine klopotecev. Za železno cesto pride električni tok, da razsvetli hribe in stori življenje udobnejše. »Česa vse človek ne učaka!« vzdihuje starka, ko prvič stopa na vlak, ki je zavozil čez travnike, kjer je še njena vnuki, mirno pasla krave — pastirska hiša, ki so jo operali v 17. stoletju. Če rusi hile in vsiljuje prirodi tisočere valjev njezega namizljenega gospodarja — človeka. — Vražji nagon, ki me neprestano davi za vrat, me je tudi tu zapeljal k filozofiranju. Da, če človek ni kadilec! Ako si zažgeš cigareto in je zunaj pust

dan, ti zasodlajo misli oblačke dima, ki se vijejo in spletajo pred tabo; kaj bi ti tu padlo v glavo, da se spirale podobne, naglo se menjajočim dobam človeškega življenja, katero se prav tako ko dim vije s cigaretami, ki si jo je Stvarnik zažgal za preganjanje dolgega časa med milijoni žarečih vsemirskih krogel. Tako-le, če ne kadiš cigarete, pa pride hudobec in ti splete misli v nevarne oblačke, spirale in kroge; čuješ starki vzhdi, občutiš minljivost časa in ljudi, novost te gane, da se ti zasmili preteklost in — še preden si se zavedel, jezdliš na hrbtu same večnosti. Zato pa: poslušaj, Baudelaireja in se opajaj, magari samo s cigaretami, da ne vidiš pred sabo dima lastnih misli in občutkov.

Puh — puh, klop — klop sope, tolče in v godrni vlak po nedavno položnih tračnicah. Hribi se odmikajo: Ormož, kjer je rajna gosa vdan Hlafer skozi svoja dunajska očala videnla sodeve nemške romantike, je za nami; izgini je tudi Hum, ki straži hrvatsko ravan in kjer zdaj Angleži vrtajo globoko v zemljo in iščejo petroleja; bližamo se Ivanjkevcem. Tu je postaja, ki bi na nji izstopil cerovski gospod Stanko Vraz, če bi ga bil gospod Bog na priporočilo Ivana Cankarja poslal na ta svet, da bi si ozledoval današnje ilirstvo in svoj domači Cerovec. Odtod vidiš na hribu Svetinje, kjer so Franza Jakoba kratili in kjer mu je stari

šolnik vbijal v glavo osnovno človeško molodost. Dalje proti vzhodu je Jeruzalem, najvišji vrh Ormoško-ljutomerskih gor. Koliko spominov nanj, na enega izmed jugoslovenskih apostolov! V »Djubilajih«, knjigi, ki ima vzlic slabemu jeziku še danes vonj in okus dišečih, sladkih jabolk in v solcu penečega grozdič, dar, ki ga je po ložilo pred tebe divno dekle — Vrazova Ljubica — v tej knjigi bereš pesem o Jeruzalemu. Sem le prišli, pravi Vraz svoji Muzi, oglej si ta svet, pa ootul u rode i vjekove pričaj, koli drag i krasan naš je taj zavičaj. Od Jeruzalema, kamor je Vraz čisto zabajal, ne samo radi izvrstnega vina in hrčke Anke v flovčih, temveč tudi zavoljo prelepega razgleda, se je lileu odprlo elidstvo slovenske in hrvatske zemlje in elidstvo naroda, ki je naselil Muro, Dravo in Savo tja daleč do njihovega izliva v Donavo in še preko Donave na tla starega Bizanta. Ta svoja občutja in preroške vizije nam je lepo zabeležil v »Djubilajih«. Tik Jeruzalema je tudi klanec, čigar zgodbo nam je ohranil Stanko v baladi o »Babjem klanecu«. Turki se pade od Sv. Gotharda — od prekmurskega Monostra, kjer so jih kristjani poštono natolkli in razpršili. In blizu Slovenskih gor je zamikajo vinske kleti in glavske ženske, ki same čuvajo domove. Glej, tola pa rdečih in pisanih nevrnikov že požiga hile po ljutomerskih hrihah.

Tedaj se pripravijo ženske okoli Jeruzalema na junaški odpor. V kotlih pripravijo vrelo vodo in skotalijo ob rob globokega, temnega klanca težko kamenje. Ko se Turki bližajo vrhu, kjer stoji zlat cerkev Matere žalosti, jih korajžne žene pričakajo za grmovje; prav ko rdečehlači krivosabljači zlezajo v klanec, izlijejo žene nanje vrelo vodo in zvalijo težko kamenje, da nastane v klanecu obupen krik po Alahovi pomoči. Toda Jeruzalema so naposled ostale zmagovite. Legenda, ki jo še danes slisih med delavci, ki obdelujejo blagoslovljena jeruzalemska brda, je dala snov dokaj obsežni Vrazovi baladi. Z jeruzalemskega hriba se je Vraz rad zavrli v modre daljave Prekmurja, kjer je iskal potomce Slovenov, ki so pod Kocljem in Pribi — snili panonska močvirja. Iskal je Radomerce in Radoslavce, vasi, čijih imena so mu obujala odmeve Perunovih strelcev in odseve Vidovih zarj — sledove poganskega Slovanstva. Tam je videl v solnčni viziji staroslovansko »belatinsko devojko«, ki je na Muri prala platno.

Puh — puh — sedaj piska vlak mimo njegovega rodnega Cerovca. Na desnici vidimo Vrazov dom — enonadstropno hišo na hribu. Poloben je gosposkem dvorcu, v resnici pa je pristna kmečka domačija, kjer čuvajo v posebni sobi spomin na cerovskega gospoda, čigar 100letnico rojstva smo

slavili v Cerovecu l. 1910. Vlak hiti čez kraje, ki jim je Vraz posvetil posebno pesniško zbirko: »Glasji iz dubrave žerovinske«. V tej knjigi se odraža slovančji Parnas; v nji so zbrani Vrazovi prevodi slovanskih in drugih pesnikov, mimo šopka izvirnih verzov, ki razodrevaio pozna čustva Stankovega srca. Knjiga je bila posvečena pesnikovi posestrini Dragojli in je ugledala ilirski beli dan l. 1941. V prvi izdaji beremo seznam naročnikov in vidimo, da je sam Čelakovský nabiral v Pragi naročnike zanj. Tako so dobrove žerovinske odmevale po slovanskem svetu v časih, ko je redkokateri Slovenec poznal tih, slikovit kotiček sveta sredi Ljutomerskih gor. Kako gorke je bilo Vrazu pri srcu, ko je lahko spojil rodne glase žerovinskih logov z glasovi širokega sveta. Naš čas pa je pesniške dobave presekla z železno črto in jih zvezal s svetom, ki se ne zmeni več za modri svet romantike.

Dalje in dalje, vedno dalje med hribe, l'hogi in pusti so pod temnim jesenskim nebom; kako drugače je pač, ko zeleni trta in ti oko počiva na pisanih travnikih! Tam na desnici vidiš Radomerce, kjer se je rodil Vrazov prijatelj slavist Miklošič. Bil je realist in je napravil karijero, dočim je moral cerovski pesnik po letih stradanja in tuberkuloze ležati v prezgodnji grob. Toda ilirske arkade so zmogle nad danajsko gosposko zbornico! Bodi ve-

Gospodarstvo

Razmah nemške produkcije

Z zakonom od 3. novembra je uveden v Nemčiji devizni promet — znak, da država veruje v stabilnost svoje valute. S tem se odpira nova doba nemškega gospodarstva. Zato je umestno, da si nekoliko ogledamo razvoj nemške produkcije in možnosti izvoza iz Nemčije.

Zanimivo je, da je tri mesece pred koncem l. 1924. dosegla produkcija črne premoga v Poruhski kotlini 98 odst. produkcije l. 1913. in nadkrčila produkcijo l. 1912. Produkcija rjavlega premoga prekaša za 75 odst. ono l. 1913 in sedemkrat prekaša produkcijo pred dvajsetimi leti. Vedno ostriji konkurenčni boj med črnim in rjavim premogom v Nemčiji je privedel do tega, da premogovniki z mrzlično naglico neprestano izboljšujejo svoje stroje, povečujejo produkcijo in znižujejo cene. Iz tega sledi, da ima Nemčija doma poceni premog na razpolago. Svoji industriji prepušča 117 odst. premoga, ki ga je rabila l. 1913. Vrh tega pa ostane za izvoz ogromna količina 30 milijonov ton.

Zadevne studije so pokazale, da se je v Poruhju zaradi moderniziranja naprav, ki se je izvršilo po končani vojni, možnost produkcije povečala za eno tretjino in da bo Nemčija v bližnji bodočnosti v stanju proizvajati 40 milijonov ton premoga več kot sedaj.

Cene nemškega premoga in koksa so danes za 5 odst. nižje, kakor so svetovne cene. Kar se tiče koksa, je Nemčija dosegla predvojno produkcijo. Ne smemo pozabiti, da niti Saarsko ozemlje, niti poljska Gornja Slezija ne spadajo več k Nemčiji. Možnost nemškega eksporta je torej ogromna in je danes izvoz manj dobičkonosen samo zaradi brezplačnih dobav na račun reparacij.

Povečanje produkcije kovinskih podjetij je isto kakor pri rudnikih. Produkcija nemških plavčev se je od 1914 do 1924 zvišala za 32 odst., produkcija Martinovih peči za 40 odst. Stroj, s katerimi razpolaga danes nemška kovinska industrija, so neprimerno modernjši in učinkovitejši kakor oni l. 1914. Produkcija jekla, ki je že pred dvema mesecema doslej predvojno višino, bo po cenitvi narasla l. 1925 na 120 odstotkov.

Možnosti razvoja nemške kemične industrije so enako velike, kar se je ugotovilo 27. septembra v Kisingenu na glavni skupščini kemičnih industrij.

Nemčija postaja vedno bolj konkurenca zmožna in resno ogroža svetovno industrijo, ki večinoma mnogo dražje producira. Vedno več glasov žujemo iz inozemstva, predvsem iz Italije in Velike Britanije, ki izražajo bojazen zaradi te nevarnosti.

Položaj na vinskem trgu

Kakor prikazuje indeks »Privrednega Pregleda«, so bile cene našim vinom v prošlem mesecu nespremenjene, dasi bi bilo pričakovati višjih cen. Vzrok temu je poleg zboljšanja dinarja največje dejstvo, da zaradi pomanjkanja denarja konzum vina v naši državi pada. Niti sedaj pred prazniki ni večjega povpraševanja in zaradi tega tudi ne boljših cen. Le sem in tja se opaža lahno podraženje vina, ki pa takoj odbije kupce.

Najzvišnejša je bila v prošlem mesecu vinska kupčija v Dalmaciji. V glavnem se je povpraševalo po belih vinih ter svetlemu opolu. Črna vina so se kupovala v zelo majhnih količinah, in to skorje za lokalni konzum. Bela vina so se izvažala večinoma v notranjost države, nekaj črnega vina je šlo v Češko-slovaško.

V Sloveniji je bila sem in tja kupčija nekoliko boljša. V splošnem se pa tudi slovenski producenti pritožujejo, da vi-

na ne gredo v denar. Cene so v glavnem že preko enega meseca nespremenjene.

Na avstrijskem vinskem trgu je položaj že dolgo enak. Ker so zaolge manjše, so cene prilično čvrste. Od nas se malo uvaža tjakaj. Naši producenti si od trgovinske pogodbe z Avstrijo obetajo uspešnejši izvoz. Cene novim vinom v Avstriji so 11.000 — 12.000 aK v slabih vinorodnih krajih in boljšim vinom 14.000 — 18.000 aK za liter.

Istotako ni na madžarskem trgu nikakih bistvenih sprememb. Cene so stabile. Notirajo povprečna nova vina 10.000 — 13.000 mK. Boljša vina so sorazmerno dražja. Izvoz je precejšen.

V Italiji so cene stabilne in kupčija prilična. Piemontska 13,5 do 14,5 odstotna vina notirajo 160 — 210 lir za hl, prvovrstna nova vina 260 — 280 lir za hl. Na tržaškem tržišču notirajo 13,5 odstotna bela vina 160 lir, 14,5 — 15 odstotna 180 lir, črna 14,5 — 15 odstotna vina pa 160 lir za hl ab Trst. Tržaški trg je precej živahen.

V Češko-slovaški je kupčija precej dobra. Cene novim vinom v južni Moravski 8 — 8,50 Kč, v Podkarpatski Rusiji 6,50 Kč za liter. Dobre kakovosti se prodajajo tudi do 10 Kč za liter.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (10. decembra). Pšenica: baška, 7 vagonov 400 do 405 Ovea: 3 vagoni 300; siemski 295. Turševica: 12 vagonov 175 do 177,5 Moka 8 vagonov, 600; 600; 500; 500; 520. Otrobi: 1,5 vagona 182,5. Tendence nespremenjena.

Zagrebski letni sejem (10. t. m.). Drugi dan »nikolinjskega« sejma je bil zelo slab. Doga je bil majhen, le dovolj sena je bil nekaj večji. Cene so popustile, posebno svinjam. Notirali so za kg žive teže: bivoli 9 do 11, čokli bosanski 9 do 10, junci I, 9 do 12, II, 8 do 11, krave III, 6 do 8, krave bosanske II, 7 do 8,50 III, 6 do 6,50 voli bosanski I, 11,50 do 12,75, II, 10 do 11, III, 6 do 7,75, teleta 15 do 18, svinje, pitane sremeke 22 do 23, prašci do 1 leta 15 do 17,50, starejši 16 do 18 Din. Druge živine sploh ni bilo. Cene krmi iste kakor včeraj.

Dunaški goveji sejem (9. t. m.). Doga 2364 komadov; od tega iz Jugoslavije 188. Za kg žive teže so notirale v tisočih aK: voli 12 do 19, bikli 13 do 17,5, krave 11 do 16, slaba živina 7 do 11. Cene prilično nespremenjene, le bikli so se podražili za 500 do 1000 aK pri kg žive teže.

== Porast cen v zlatu. Zagrebska »Riječ« je na podlagi indeksa »Privrednega Pregleda« za cene na deholo izračunala te cene v zlatu ter ugotovila, da je totalni indeks poskočil od 148 v oktobru na 153. v novembru, to je za 3,4 odstotka. V januarju t. l. je znašal zlati indeks le 122.

== Točilna taksa za trgovca. Kakor doznavamo od finančnega ravnateljstva v Mariboru, čaka naše trgovce, ki se pečajo tudi s prodajo alkoholnih pijač, zvišanje točilne takse, posebno na deželi. Dosedaj je imenovano ravnateljstvo razločevalo trgovce, ki prodajajo pijače v odprtih ali zaprtih steklenicah brez ulico, od onih, kjer se točijo alkoholne pijače v poslovnih prostorih na stojišče goste, ker je izven Maribora v višini takse velika razlika. Dočim se je sedaj prvim predpisalo na polletni taksi samo 300 do 750 dinarjev, plačujejo drugi takse v znesku 750 Din do 1.500 Din za pol leta. Generalna direkcija posrednih davkov pa je sedaj z dvema odlokom dala strikten nalog, da se mora trgovcem, ki točijo alkoholne pijače, predpisi taksa od 1. januarja 1925, naprej po 4. pripombi k tar. post. 62, to je tudi v malih pokrajinah od 750 do 1.500 Din za pol leta ne

oziraje se na to, ali točijo ti alkoholne pijače v odprtih ali zaprtih steklenicah brez ulico ali pa za potrošnja na stojišče goste v poslovnih prostorih. Ker se posebno na deželi mnogim trgovcem ne bo več izplačalo, alkoholne pijače se naprej prodajati, ker v celem letu ne zaslužijo 1500 do 3000 Din, kolikor znaša sama celoletna taksa, opozarjamo vse take trgovce, naj še tekom tega meseca odjavijo pri finančnem ravnateljstvu naravnost ali pa tudi potem najbližje finančne kontrole pismeno svojo pravico točenja alkoholnih pijač: tem trgovcem od novega leta naprej ne bo treba več plačati točilne takse. Vsak trgovec pa ima kljub tej odpovedi še pravico, prodajati alkoholne pijače v originalnih zaprtih steklenicah na trgovski način, ako steklenice ne polni sam in tudi ne odvarja, ker je te vrste prodaja alkoholnih pijač takse prosta.

== Konferenca ministrov za finance ter za trgovino in industrijo. Te dni sta imela konferenco finančni minister dr. Stojadinović in minister za trgovino in industrijo dr. Šurmin glede razširitve kompetence ministrstva za trgovino in industrijo, ki bo odselej reševalo vprašanja carin in trgovinskih pogajanj z inozemstvom. Razen tega je finančni minister obetal v pogledu davkov, predvsem tesarine tretjega razreda, da bodo vse vloge v tej zadevi rešene v najkrajšem času. Vprašanje podeljevanja kreditov v prireditelne svrhe bosta oba ministra rešila vzajemno. Finančni minister je obljubil, da bo predvsem podpiral nune potrebe malih obrtnikov.

== Gradnja velikih petrolejskih rezervuarjev pri Gružu. Pri Gružu gradi zopet Anglo-jugoslovenska petrolejska družba velike rezervuarje, ki bodo omogočali direktno prevažanje s krova. Rezervuarji bodo moderno zgrajeni in bo delo končano morda že do konca leta.

== Zastopstvo zagrebske Trgovske in obrtniške zbornice v Beogradu je začelo posloovati 1. novembra pod upravo dr. Franja Kovača.

== Slab uvoz češpelj v Avstrijo. Po vesteh iz gospodarskih krogov je letos izvoz naših češpelj v Avstrijo malhen. Razlog temu je deloma naša slaba letna češpelj, deloma pa slabe ekonomske prilike v Avstriji, ki ne morejo odobriti tako visokih cen.

== Komisija za kontrolo carinarnic. Finančno ministrstvo je odredilo komisijo, ki bo tekom prve polovice t. m. kontrolirala vse glavne carinarnice v državi.

== Izvoz bokaša iz Dalmacije. Te dni je prisel v šibenško pristanišče drugi angleški parnik, ki bo natovril 5600 ton bokaša za Philadelphio.

== Povišanje glavnice. Na podlagi svoletnega sklepa izredne generalne skupščine je povzela sedaj »Kakela«, tvornica za kemične farmacevtske produkte, d. d. v Karlovcu svojo glavnico od 2 na 3 milijone Din potom emisije 4000 komadov dalmie.

== Nezaposlenost v Avstriji. Statistika dunajskega mestnega delavskega prijavnega urada izkazuje 110.000 nezaposlenih v Avstriji.

== Velika insolvenca v Poljski. V plačilnih težkočah se nahaja d. d. Trgovinska zveza poljskih poljedelcev v Varšavi. Pasiva znašajo 2 milijona zlatov.

Borza

10. decembra:

LJUBLJANA. (Prve številke denar, druge blago in v oklepajih zaključki). Vrednote: Celjska posojilnica 210 do 218, Ljubljanska kreditna 230 do 0, Merkantila 124 do 126, Prašedion 885 do 895, Strojne 130 do 148, Trbovlje 0 do 465, Split 1400 do 1420, Nibag 0 do 63. — Blago: Zaključki: brusni les, po uzačah Ljubljanske borze, franko nakladalna postaja, 1 vagon 220 do 225 (220); fízol ribičan, očičen, b-n, franko Postojna trans, 1 vagon 500 do 505 (505). Povpraševanje je bilo po raznih žitaricah, moki, otrobi, krompirju, fízolu, lesu, ponudbe pa v raznem lesu in lanenem semenu.

ZAGREB. V efektnih tendenca nespremenjena. Promet slab. — V devizah je bil danes položaj enak kakor včeraj. Na zunanjih borzah je bilo danes zanimanje za devize na Beograd-Zagreb posebno veliko, predvsem v Londonu in New-Yorku, kjer beležijo iztočne devize znaten porast. Padanje deviznih tečajev na zagrebski borzi se je danes nadaljevalo. Blaga je bilo v izobilju. Promet prilično živahen. Največ se je trgovalo v devizah na Dunaj, Italijo, New-York in Svico. Notirale so devize: Amsterdam 2705 do 2785, Dunaj 0.09275 do 0.09475, Budimpešta 0.002 do 0.004, Bukarešta 31,5 do 34,5, Italija izplačilo 286,8 do 289,8, ček 285,9 do 288,9, London izplačilo 311,5 do 314,5, ček 310,85 do 313,85, New-York ček 65,8 do 66,8, Pariz 358,5 do 363,5, Praga 199,1 do 202,1, valuta 1284 do 1294, ček 1282,5 do 1292,5; valute: aK 0.0087 do 0, francoski franki 355 do 360; efekti: bančni: Lito 57 do 0, Trgo 29 do 30, Hrvatska 40 do 41, Eskomptna 109 do 110, Kreditna 100 do 108, Ljubljanska kreditna 221 do 222,5, Obrtna 65 do 0, Prašedion 890 do 900, Etno 110 do 111, Slovenska 84 do 85, Srpska 136 do 138; industrijski: Eksploatacija 70 do 72,5, Drava 225 do 235, Ragusea 0 do 400, Sečerna 750 do 800, Jais 66 do 67,5, Narodna šumska 55 do 0, Gutmann 775 do 790, Slavonija 69 do 70,

Trbovlje 435 do 445; državni: 7 odst. posojilo 64 do 66, agrarne 24 do 24,5, Vojna škoda 124 do 126.

BEOGRAD. Tendence v devizah slaba. Tečajji dalje padli. Blaga v izobilju. Promet srednji. Notirale so devize: Amsterdam 2675 — 2695, Berlin 15,6 do 15,9, Dunaj 0,093 — 0,0932, Budimpešta 0 — 0,0915, Bukarešta 33,5 — 34, Curih 1290 — 1292, London 311 — 312,5, Italija 287 — 287,5, Newyork 66 — 66,15, Pariz 358 — 360, Praga 200 — 200,5.

Sokol

Sokol Ljubljana II. rabi svoje članstvo k prijateljskem sestanku, ki se vrši v soboto dne 13. t. m. ob 20. uri v gostilni pri Kavčiču na Privozu.

Skolsko društvo v Šiški priredi to nedeljo dne 14. decembra t. l. v veliki dvorani »Narodnega doma« Telovadno akademijo. Na sporedu so po večini same telovadne kompozicije izmed katerih zavzema prvo mesto najnovejši dr. Murnikov telovadni ples, komponiran na Beethovnovo »Turško korčnico«. Izvajajo ga telovadci Murnikove šole pod osebnim vodstvom hr. dr. Viktorja Murnika. Iz prijaznosti nastopita tudi dva solo pevca. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Spored in kraj predprodaje vstopnic se pravočasno objavi. Po akademiji se vrši v prostorih restavracije »Zvezda« vstopnine prost prijateljski večer.

Sport

SMUSKA SKAKALNICA V LJUBLJANI.

Smuški sport je pri nas že prekoračil prvo stopnjo razvoja. Pokazala je to letanska sezona, ko je število smučarjev od tedna do tedna naraščalo in to ne le v Ljubljani in drugih mestih, ampak tudi po deželi. Vendar je dala Ljubljana še vedno največji kontingent. Zato je naravno, da se je baš tu pojavila potreba, napraviti skakalnico. Imamo sicer skakalnico v Bohinju, toda ta je ljubljanskim smučarjem, ki bi se hoteli igrati v skakalnju, preveč od rok, razentega pa nikakor ne odgovarja predpisom in zahtevam, ki jih stavi skakač, ki hoče na njej trenirati za tekme. Zato se je Jugoslov. zimskosportni savez odločil, da zgradi skakalnico v Ljubljani. Letos hoče urediti iskreno željo vsakega smučarja.

V splošnem ločimo dve vrsti skakalnic. V prvo vrsto spadajo one, ki so napravljene na gladkem pobočju. Pri taki skakalnici je nalet v isti ravni kot doskok; to ravnilo prekrija le skakalnica (skakalni most, Sprungschanze) sama. V to vrsto spada skakalnica v Bohinju. Tako skakalnico je prav lahko napraviti, treba je le najti lepo pobočje z lepim iztekom t. j. prehodom v ravnilo. Take so tudi vse prilozostne skakalnice, ki si jih napravljajo smučarji na izletih. — Druge so tkzv. skakalnice z grbo. Bistvo pri teh skakalnicah je, da tvorijo pobočje pod mostom samim nekako grbo t. j. prehaja šele po kakih 5 — 10 m v strmino, na katero skače smučar. Ta strmina (doskok) je seveda pri skakalnicah te vrste dokaj bolj strma kot pa nalet. Na ta način so zgrajene vse moderne skakalnice, v St. Moritzu, Klostersu, Lichtensteinu, skakalnica na Semeringu; skakalnica v Holmunkolu na Norveškem je tudi te vrste, le da je njen nalet umeten. Take skakalnice dopuščajo tudi daljše skoke kot prve, pri katerih so skoki nad 30 m že redki; Holmenkolska skakalnica dopušča skoke do 42 m, semerinska nekoliko več in enako ona v Klostersu. Največja skakalnica na kontinentu je pa v Chamonixu, ta je tudi najmočnejša, t. j. dopušča skoke do 57 m, kot je pokazala zadnja olimpijada. Da je prikladen teren za tako skakalnico težje najti, je jasno.

Zimskosportni savez se ni strašil truda in denarnih žrtv, da ustreže želji naših smučarjev. Skakalnica, ki jo gradi, leži v gozdu za Bellevuem ob kolovozu, ki vodi iz Šiške proti francoskim oko-

pom. Skakalnica je na senčni strani, tako da ji sonce ne bo moglo škodovati in ima lep razgled na Kamniške planine. Nalet in most sta že dograjena; treba je le še izravnati doskok, tako da bo skakalnica že gotova sprejela prvi sneg. Zimskosportni savez zasluži za to napravo vse priznanje in podporo s strani širše publike. Letošnja zima obeta biti ostrejša kot prošla. Zato upamo, da bodo naši smučarji imeli dovolj prilike se udejstvovati na tem, za nas še nepoznanem polju sporta.

IZ SEJE UPRAVNEGA ODBORA JNS.

Vsi savezni klubi se z ozirom na dopis novega mednarodnega tajnika Češkoslovenske Asociace footballove g. M. Kysela (Praga, II. Na Pošti 9) opozarjajo, da se pred sklepamcem tekem s češkimi klubi obrnejo na češki savez zaradi finančnih obveznosti in višine plačevanja efektivnih stroškov. — Vsi podsavezi se pozivljajo, da čimprej sporočijo savezu, kdaj bi bil najprimernejši čas za tekme v korist olimpijskega fonda. Nadalje se pozivljajo vsi podsavezi, da najkasneje do 1. maja p. l. dovrše prvenstveno tekmovalje. — Z ozirom na to, da je igra v nekaterih saveznih klubih postala zelo surova, bodo podsavezi dobili navodila, da z vsemi sredstvi preprečijo surovo igro in da surovo in nevarno igro poedinih igralcev najstrožje kaznujejo.

Zagrebska Viktorija v Turčiji. Zagrebska Viktorija gostuje preko božičnih praznikov v Carigradu, kjer bo odigrala več tekem. Na povratku bo mogoče igrati eno tekmo v Sofiji, ako bo dobila dovoljenje od Saveza.

Lask. Danes ob četrtn na 19. seja upravnega odbora v damskem salonu kavarn Emona. Udeležba obvezna. Predsednik.

S. K. Slovan. Jutri seja U. O. Obvezna je za gg. Kosem, Sternad, Volkar, Vospenski, Marchiotti, Lunder, Božič, Kos, Lansky. Tudi drugi člani vabljeni! Navedeni gospodje pa morajo biti brez-pogojno navzoči.

S. K. Primorje, lahkooletci. V petek sestanek radi zimskega treninga ob četrtn na 19. v Roži. — Predsednik.

Jugoslovenski avtomobilski klub v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor dne 15. decembra t. l. ob 5. uri popoldne v prostorih restavracije »Slon« v Ljubljani. — Odbor.

Šah

LJUBLJANSKE ŠAHOVSKE PRIREDITVE.

Vsled stavke zagrebskih visokošolcev je za nedeljo dne 7. t. m. napovedano gostovanje šahovskega odseka društva trgovskih akademikov »Lovčen« iz Zagreba odpadlo. Društvo »Lovčen« je Ljubljanski šahovski klub pismeno obvestilo, da se gostovanje nepreklicno vrši v nedeljo dne 14. t. m.

Zagrebska šahovska sekcija »Lovčen« nastopi tega dne, pomnožena z najjačiji mi igralci zagrebskega šahovskega kluba točno ob 14. uri v lokalu »Ljubljanskega šah. kluba« (Narodna kavarna) v zanimivem šah »matchu« proti najboljšim ljubljanskim igralcem. Na to prireditve so uljudno vabljeni vsi šahisti in prijatelji šaha. Vstop prost.

Dr. Vidmarjeva šahovska simultanka se vrši nepreklicno v soboto dne 13. t. m., točno ob 20. uri v steklenem paviljonu kavarn »Evrop«, kjer bo nastopil velemeister naenkrat proti poljubnemu številu igralcev.

Vsi šahisti, ki žele igrati na tej simultanki, naj prinesejo po možnosti šahovnice s seboj. Točno ob 20. uri morajo biti igralci na prostorih ter se po tej uri ne bo absolutno več sprejemalo novih prijav. Pridite vsi! Vstop prost. Kibici dobrodošli.

Mirko Kragelj.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij »Jutra«

Odgovorni urednik: Fr. Brozovič

fisk. Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

25% popusta za božič

dobi, kdor naroči do 24. decembra 1924

Zbirko mladinskih spisov.

ki obstoji iz sedem lepo vezanih knjig:

Čika Jova-Gradnik: Kalamandarija.

Čika Jova-Gradnik: Pisani oblaki.

Fr. Milčinski: Tolovaj Mataj. Povest s slikami.

Fr. Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka.

Waschtetova: Pravljice. Z barvastimi slikami.

I. Šorli: Bob in Tedi, dva neugnanca. S slikami.

I. Šorli: V deželi Cirimurcev. Povest s slikami.

Namesto 134 Din, velja v tej dobi cela zbirka le 100 Din, s poštnino 106 Din.

Naroča se v knjigarni

Tiskovne zadruge v Ljubljani

Prešernova ulica št. 54

(nasproti glavne pošte).

likemu slovanskemu duhu odnuščena ničemurna lupina, ki ga je obdajala, kaj mu je pomagala živeti in delati... Razmikajo se hribi. Mursko polje se odpre pred očmi. Prihajamo v Lotmerk, v srce Prekicje. Tudi tu se je vtisnil Vrazov romantični duh: ime Ljutomer je kanilo prvokrat iz Vrazovega peresa in ostalo za vekoma. Kajti Vraz je videl v Lotmerku sedež starega Ljutomira. Bilo je to povsem v skladu s slovansko romantično ideologijo, no, in Ljutomerstvo so mu danes lahko hvalili za poetično ime, ki dala sloves njihovi že boli duhoviti (vinski duhoviti) kanilci. Nadejalimo se, da bo dobil Stanko o prvi njihovi svoči plici, morda celo spomenik na trgu prišleka metropole. Dotlej na vseh modrost one starke, ki smo jo slišali v začeti naše poti: »Česa vse Slovenci ne počaka!«

Od Ljutomira hitimo dalje proti staremu Veržetu. Poznal ga je Aškerc, ki nam je ostal v literaturi miselnostna ga kraljeviča Marka — Veržetja Rončarja Stjepana, ki prav tako kot innak iz Petlove talne sovraze in tudi krčmarice. Kto so bili, to se je tu našla srbska in madžarska ki s staro naposko — slovensko. Časi bolov s Turki in Kani? Kto so davni ožetovski časi, ki vanjo snadajo številne anekdote o Veržetih, naših Tarasovcih? Kako jeno je bilo, ko se je moral Slovok nasmejati od srca občnem, ki so obšli ga vrv dobelov — ali in za no-

tegnili na široki cerkveni zvonik, da povase ondi prebujno travo; ko pa je vol izplazil jezik in poginil, so sploj zagnali krik: »Glejte, glejte, kak' mu trava diši!«

Iz domovine Stjepana Rončarja nova železnica popelje čez Muro med naše stara »vogerske Slovence« in na uho nam udari govornica, ki iz nje razbere starinski »česce«, »sjetos« itd. — staroslovanke oblike. V šestdesetih letih je R. Rajč proglašil prekmarsčino za najslajše slovensko narečje, kar pa je samo eden poslednjih utrinkov Vrazove panonsko — slovenske romantike. Mimo nas beže goli gozdovi, široka, pusta polja; grofovska so polja, zato jih Madžarska ne more pozabiti. Kmalu imamo za sabo Beltince, nakar se bližamo metropoli Prekmurja: Murski Soboti. Tu skoraj omene »elasi« dubrave žerovinske. Tukaj se dobivaš impresije o slovanski romantiki, v Murski Soboti pa te zgrabi realnost. Tri vere, dva naroda in en bog: denar, hkratu pa ena sama melanholična radost: ciganska gošča, ki svira o ogrskih pustah, o konjih, ki rezgatao v neskončnih travah, o temnih devojkah, iz čijih oči gleda vzhod. V primeri z občutki v Vrazovi in Volkmerjevi Prekicji, v Ljutomeru, je občutek, ki se te polasti sred tega »varoša« povsem drugačen. Temu je kiti-vo tisočletno dirigentstvo Madžarov nad dušami dobrih »vogerskih Slovencev«.

R. Borka

Upravno sodišče v Celju

Tožba zoper odločbo dohodninske prizivne komisije.

Upravno sodišče v Celju je pod predsedstvom predsednika upravnega sodišča dr. Vrtačnika v nejavni seji razpravljalo o sledečem slučaju:

Davčno oblastvo v Litiji je obdavčilo Andreja Turka ml. za leto 1918. od trgovine s konji na podlagi dohodka po 27 tisoč kron. Proti tej obdavčitvi se je cenit pritožil, češ, da ni bil dan pogoj za davčno obveznost njegove osebe za l. 1918., ker je v l. 1917. delal pri svojem očetu, s katerim je živel v skupnem gospodarstvu ter postal samostojen gospodar šele 28. julija 1918.; do tega časa torej ni imel nobenih samostojnih dohodkov. Tudi je zanikal kupčijo s konji. Izjavo svojega sina je potrdil dne 2. avgusta 1918. pri davčnem oblastvu tudi njegov oče, ki je še pristavil, da se s konji v tem času ni kupčevalo.

Z ozirom na prizivna izjavanja Turka ml. in izjavo njegovega očeta je davčno oblastvo Turka ml. za l. 1918. predpisalo dohodnino v celotnem znesku odpisalo, nasprotno pa reasumiralo prvotni danek 7. julija 1918. dostavljeni plačilni nalog o Andreju Turku st. za leto 1918. predpisani dohodnini.

V reasumiranjem postopanju se je pojavila tožila, da vložil novo napoved za l. 1918., v kateri naj napove tudi dohodek svojega sina. V tozadevno vloženi napovedi je Andrej Turk st. sicer navedel lastne dohodke, zanikal pa vsako kupčijo s konji. Ko je davčno okrajno

oblastvo prijavitlo pomisleke proti pravilnosti napovedi, ker se mu je pred očila kupčija s konji skozi vse leto 1917., je Andrej Turk odgovoril, da tudi že to leto ni s konji kupčeval.

Prizivna komisija je tožiteljev priziv s sklepom z dne 1. avgusta 1923. zavrnila iz razloga, ker se tožitelj ni posredno ovrnil priobčenih pomislekov in ker kljub tozadevnemu pozivu ni detajliral prejemkov in izdatkov iz samostojnih podjetij.

V pravočasni na upravno sodišče vloženi tožbi izpodbija tožitelj odlok prizivne komisije radi napačne pravne presoje, oziroma nepravilne uporabe zakona in neupoštevanja predpisov postopka. Posebej ugovarja stranka: 1.) radi nezakonitosti razveljave prvotne odmere in poprave iste s tem, da se je pristel dohodek sina iz konjske kupčije k njegovemu dohodku, ker je imel predsednik davčnega oblastva za primer, da cenilna komisija ni pravilno izvršila odmere, pravico, da vložil v 30 dneh po dosegu uradne poizvedbe, na lasten račun; v zvezi temu se je ta dohodek pristel k njegovim dohodkom 3.) Njegov sin l. 1917. sploh ni tržil s konji, kar je stavljal pod dokaz po sinu kot priči. Ta dokaz pa se ni izvedel, ali pa se mu vsaj ni posrečil njega izid. Priobčili se mu niso nikaki pomisleki, podprti z vzroki, kakor predpisuje § 210. zak. o neposrednih davkih. Tudi se niso izvedli ponujeni dokazi. S tem je bilo so-

delovanje pri davčni priredbi, kakor je po zakonu tožitelju zajamčeno, onemogočeno. Predpisi postopanja so se v vseh teh ozihi kršili.

Upravno sodišče je glede prve tožbene točke iz administrativnih spisov ugotovilo, da je v tožbi na novo naveden ugovor, da je reasumacija odmere valed tega nezakonita, ker ni predsednik davčnega oblastva izpodbijal prvotne odmere, ki je s tem postala po tožiteljevem mnenju tudi za davčno oblastvo pravomočna. V predloženem administrativnem postopanju se tej okoliščini ni ugovarjalo, tako da upravno oblastvo druge stopnje niti ni prišlo v položaj odločevati o njej, niti ni o isti faktično odločevalo. Po členu 25. zak. o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922. »Službene Novine« št. 111 pa razsoja upravno sodišče na podstavi činjenic, ki jih je ugotovilo upravno oblastvo. Na nova dejstva se torej upravno sodišče ne more ozirati. Po točki 3. člena 24. omen. zak. se tožbe tudi s li mine zavracajo, ako se zoper s tožbo izpodbijani upravni akt ni vložila poprej pritožba na višje upravno oblastvo. V tem oziiru se tedaj tožba zavrne kot nedopustna.

Nadaljnji ugovor nezakonitosti, češ, da se dohodki sina pristeli k tožiteljevemu dohodku, je pa po naziranju upravnega sodišča neosnovan. Dokazano namreč ni samo, da sin Andrej v letu 1919. ni bil samostojen, nego da je delal na očetu račun in da je bil z njim do 28. julija 1918. v skupnem gospodarstvu. Radi tega so pogoji po § 157. zak. o neposrednih davkih, po katerem se pred-

pisuje ta davek očetu kot gospodarskemu poglavarju, dani, pri čemer je še opomniti, da bi tudi ta okoliščina ne imela nobenega vpliva, ako bi bil sin res tudi izvrševal kupčijo s konji na lasten račun, kakor tudi ne okolnost, ali je smel razpolagati in ali je razpolagal z dohodki sina ali ne.

V tretji tožbeni točki igra glavno vlogo edino le vprašanje, ali je obstajala v l. 1917. kot pridobitni vir v smislu § 159. kupčija s konji ali ne. Stranka to v napovedi, kakor tudi v odgovoru na pomisleke v prizivu zoper odmero in v predmetni tožbi dosledno zanika. Uradni pomisleki so bili izdani na podlagi poizvedb in pojasnitve zaupnih oseb. Ti pomisleki so bili podprti tudi z zadostnimi razlogi, namreč da je tožitelj prodal v tem letu 70 konj, in sicer 20 vojaških upravi in 50 kmetom in trgovcem. Vsled tega je tudi trditve v tožbi, da se stranka niso izdali nikaki pomisleki, neutemeljena.

Strankin priziv zoper odmero dohodninske je bil od strani prizivne komisije zavrnjen iz dveh razlogov: 1.) Ker se ni posredno ovrnil ovrtil pomislekov in 2.) ker stranka ni prej detajliral prejemkov in izdatkov iz samostojnih podjetij. Prvemu razlogu odgovarja uporaba § 212., drugemu pa uporaba § 213. zak. o neposrednih davkih. V predmetnem primeru je pa uporaba § 213. in izvajanje posledice kontumace izključena, ker stranka ni bila napram pomislekom nepokorna, kar je bistveni predpogoj za uporabo § 213. nego je dala zadosten odgovor na uradno zahtevo. Vrh tu tega

je obstoj pridobitnega vira sam na sebi sporen, vsled česar stranka ne more ugovoriti zahtevi po detajliranju dohodkov in izdatkov iz gotovega pridobitnega vira, katerega obstoj ni prej dokazal.

Kar se pa tiče izreka v izpodbijani odločbi, da se stranki ni posredno ovrtil pomislekov, je stranka proti omenjenemu razlogu v pomislekih v svojem odgovoru 1.) trdila, da v l. 1917. vojaštvo sploh ni kupovalo konj in 2.) zahtevalo navedbo samo enega kupca, ki je kupil od tožitelja ali od njegovega sina kakšnega konja. S tem pomislekom sicer ni ovrnil, pač pa je omajala prvotni pomen pomislekov tako, da se ne more reči, da je priredbeno postopanje dozorlo do te stopnje, ki bi pripuščalo že ocenitev po § 212. Po naziranju upravnega sodišča dejanski stan ni zadosten ugotovljen. Oblastvo je bilo v stanu ugotoviti, ali je trditve stranke glede nakupa konj v l. 1917. resnične ali ne, istotake je moglo navesti iz administrativnih spisov enega ali druge kupca in tako razpršiti strankine protizaloge. Po naziranju upravnega sodišča so činjenice potemtakem v bistvenih točkah nepopolno ugotovljene.

Stranka je ponujala nadalje tudi dokaz po svojem sinu kot priči in še druge dokaze glede trgovine s konji, ki se pa niso izvedli. Razlogi, zakaj ne, iz spisov niso razvidni. V vsem tem vidu upravno sodišče bistveno pomanjkljivost postopanja in je moral upravni akt razveljaviti, kakor v tej smeri razveljaviti.

Vsaka beseda 60 par

Mali oglasi

Stane vsake besede 60 par. Za "Mali oglasi" in "Mali oglasi" se računa vsaka beseda 1 Din. Prihodnjake se je mali oglasi, ki se plačajo vnaprej. Plača se lahko tudi v anuitetah. Na vsaki strani odgovarja uprava, ki je v praksi plačala plačila. Za odgovor na malopisne prireditelje 0 Din.

Klobuki

samo po 95 Din, se dobe v zelo priključnih oblikah pri modniatelj Mariji Jagič v Ljubljani, Slomškova ul. 27. 26008

Velik lokal in pisarne

v središču mesta na prometnem kraju, se odda. Naslov pove upr. "Jutra". 26119

Restavracija

v bližini Celja, se takoj odda v najem s preprosto opremljenimi prostori. Naslov pove upr. "Jutra". 26290

Lokali

priljubljeni za pisarno v priključni ul. v l. nadstropju, obstojati iz dveh do treh sob, se vzamejo takoj v najem. Pisarne opremljene s vseh potrebami najemne naj se pošljejo pod šifro "Jutra" na Aloma Company Ljubljana. 26181

Gostilna in mesarija

v industrijskem kraju ob železnici, se proti odpručenju in celim inventarjem takoj odda v najem. — Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Zlata jama". 26098

Špecijska trgovina

s stanovanjem, se odda v najem. Trgovina je stara 17 let in primerna za samca ali 2 ženske. — Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Ljubljanski predmest". 26045

Išče se večji prostor

za krojaško delavnico. Nametna potrebna stvar. — Event. adaptacije bi tudi prevzela v lastni režiji. — Prostor mora biti jako svetel in v centru mesta. Cenj. ponudbe na upr. "Jutra" do 10. decembra 1924 odd. "Industrija". 25911

Poučujem violino

spevjalno začetnike. Naslov pove upr. "Jutra". 26335

Molte Lemaire

6. Francoskaneke u. a. repira ses lekarna. 26840

Francosčino poučujem

računike. Naslov pove upr. "Jutra". 26208

Simpaticično bišno moč

ki zna kuzati in se razume na vna gospodinstva upravlja. Iščo za takojšnji nastop majhna rodbina (ararajsa sopsa in sin). Bila bi v pomoč gospodini. — Prednost trajno denarje govorice. — Ponudbe na naslov: Eben-spanger Rudolf, Bjeovar. 24940

Kontoristinja

zmožna knjigovodstva v strojništvu se takoj sprejme. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Zmožna 13844". 26377

Krojaški pomočnik

dobro izurjen v velikem delu se sprejme takoj. — Istotam se sprejme učence. Rozman, modno krojaštvo, Bobinjaka Bistrica 18. 26357

Vajenec

za kloparsko in instalcijsko obrt, se sprejme. Sin teletničarja ima prednost. Rihard Jakelj, klepar in instalater, Slovenjgradec. 26391

Trgovski učence

priden, pošten in zdrav, ki ima veselje do trgovine in do dela, se sprejme v trgovino s mehanikom blagom. — Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Trgovski učence". 26130

Kontorist (inja)

izurjen, se sprejme proti takojšnjemu nastopu v večjo trgovino na deseti strani in stanovanje v hlm. Oni, ki imajo kaj prakse v knjigovodstvu imajo prednost. — Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Stev. 1900". 26120

Knjigovodja-bilancista

perfektna, sprejme s l. ali 15. januarjem 1925 večja tovarna ob teleznični blizu Celja. Služba trajna. Poleg plače: prostost stanovanja, el. razsvetljava in svet, kurjava. — Reflektivna se le v provzorno moč s večletno prakso. Začetnik izključeni. Pogoji: SHS državljansko, znanje slov., arhiviratskega in nemškega jezika. Dohetelovode pri "Sokolu" in pevec-teur, ima prednost. — Ponudbe s predstavi spricval, "curriculum vitae", s zahtevkom plače in navedbe: samaki ali porocen, na upr. "Jutra" pod šifro "Vtrajen". 26045

Poštna odpravnica

za pošto III. stopnje, se takoj sprejme v službo. Lahko je tudi brez izpita, vendar pa je potrebno nekaj prakse. Ponudbe na upr. "Jutra" do 10. decembra 1924 odd. "Industrija". 25911

Korespondent (inja)

popolnoma perfekten v arhiviratski in slovenski, hiter pisarjevalec, s večletno trg. slovensko prakso, se sprejme v Ljubljano. Reflektivna se samo na zmožni in zanesljivi moči. Ponudbe s natančno navedbo prakse in zahtevkom na upr. "Jutra" pod šifro "Pridnost 2300". 26301

Postrežnica

se sprejme za ven dan. — Naslov pove upr. "Jutra". 26281

Zanesljiva ženska

priljetna, se sprejme k otrokom za stalno. Opravlja bo lahka dela. Naslov pove upr. "Jutra". 26272

Korespondentinja

ali korespondenta, ki je perfektna vešč slov. in nemščine sprejme takoj Kocbek, Kranj. 26245

Bolike dekle

nekoliko tanzirano, nad 20 let staro, iščem k otrokom na detelo. — Nastop takoj, plača po dogovoru. — Dopise pod šifro "Čedna" na upr. "Jutra". 26216

Kolporterje

umolne manjše kaverije, za razpečevanje zelo dobro izdih stvari. Iščemo za Ljubljano in delo. Plače na: Odpravnost U. P. Loka, pri Zidacem mostu. 26143

Službe (iščejo)

Kmetstvo dekle

Nakupovalec lesa

ki je dobro izvešan v lesni stroki, želi prevzeti nakupovanje lesa za kakšno večje lesno podjetje. Ponudbe pod "Bober kalkulac" na upr. "Jutra". 26250

Kipar

s večletno prakso, ki je vešč v vseh kamno- in lesni kiparskih delih, kokor tudi v strajfiranju, zidatnju, patiniranju in modeliranju, išče primerno namočeno in kot pomočnik ali delovodja v kakšni bolj prometnem kraju. Plača po dogovoru. Cenjene ponudbe pod šifro "Izvešan R. 7" na upr. "Jutra". 26149

Trgovski pomočnik

špecerist, s jako dobriimi referencami, star 18 let, išče službo. Nastopi lahko takoj. Cenjene ponudbe je poslati na upr. "Jutra" pod šifro "Točen in zanesljiv". 26157

Absolventica

trgovske akademije — perfektna srpsko, hrvaško, nemško in francosko govornica, vješta hrvaško in njena knjigovodstva, traji namnjenost v Ljubljani. Ciljenjene ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Subotica 13409". 26329

Natakarica

pridna in poštena išče službo s 18. decembrom. — Cenjene ponudbe se pošlje na upr. "Jutra" pod šifro "Prilna 13857". 26118

Kot kontoristinja

ali blagajničarka, išče mesto gospodinstva s blizno prakso. Ponudbe pod "Marija" na podružnico "Jutra" v Mariboru. 26142

Fina šivilja

za obleke in perilo, gre štret na dom. Dopise pod šifro "Šivilja 2233" na upr. "Jutra". 26358

Petnatletno dekle

pridno in pošteno, išče mesto vaječne v trgovini. Polasnila dale upravitelstvo šole na Brezovici, pošta Zilovska. 26336

Štirinletna dekle

bčarka aranžista, želi stopiti v trgovino s mehanikom blagom kot pomočnik. Dohrila je 7 razredov ljudske šole s dobrim uspehom. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Pridna učenka". 26390

Kot dečija

išče službo, zdravno in čedno dekle za mesec januar. — Naslov pove upr. "Jutra". 26111

Prodajalica

pridna, poštena išče službo v trgovini s mehanikom blagom in nastopi lahka takoj. — Naslov pove upr. "Jutra". 26144

Kontoristinja

s prakso, vešč popolnoma vseh pisarniških poslov, išče službo. Gre tudi proti niki plači ali nekaj para brez plače. — Ponudbe pošlj na upr. "Jutra" pod šifro "Agilna 13357". 26114

Prodajalica

išče službo v trgovini s mehanikom blagom. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Izvešana 18449". 26390

Perfektna stenografinja

in strojniška, zmožna slov., hvar, in nemškega jezika perfektno, išče mesto za takoj. — Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Perfektna 13427". 26265

Premog in drva

ima vedno v zalogi 36. Miklavc, Komenskoga ul. 36. 26150

Moška suknja in frak

je naprodaj. — Naslov pove upr. "Jutra". 26156

Damski klobuki

zaključeni od 100 do 150 Din baročasti zaključeni od 200 do 250 Din. Večur avstrij. po 200 Din. Ogledje izklobo. Horvat, modistka, Stari trg št. 21. 26043

Perje

kožneje goveje in konjske pub let talje oddaja vama mušiti po amonitih cenah red na E. Vajda. Cankovo. 1885

Wertheim blagajne

priljetna Ljubljanska 60 merljiva družina Ljubljana. Bietwotova cesta št. 18. 1000

Krasna knjižnica

nad 1000 knji. se prod. Naslov pove upr. "Jutra". 26326

Briljantni ohanj

in prasan, se ugodno prod. Naslov pove upr. "Jutra". 26142

Novi plišasti prtj

zastori in kredence se cenj prodajo. Naslov pove upr. "Jutra". 26126

Za Božič in Novo leto!

šamice razsvetljuje otroke in kupite izrazne vokalke in mala kolena, trikotnice, henderje, stolice zložljive tudi za mizice, šivalne stroje itd. naseljene pri "Tribuna". P. B. L. tovarna otrokole in otroških vokalov Ljubljana Karlovska cesta 4. 26383

Črno zimsko suknjo

je dobro ohranjeno, po niki cent prod. L. Milnar, Galvca št. 2. 26376

Pletilni stroj

št. 8/36 cent, se prod. Naslov pove upr. "Jutra". 26394

Vsakovrstni hladilniki

(Elekasteni) za pivu v sodkih, kakor tudi za steklenice, se po zelo niki cenj prodajo. Polasnila dale Ivan Orenšnik, zaloga piv. Trbovlje. 26376

25 m nove vrtno ograje

v okviru po 10 x 100 cm s seleznimi stebri, se prod. Ogleda se v vagonu pri vzornih delavnicah, glavni kolodvor. Cena se lve pri G. Jurmanu, nabavniku kurilnice, glavni kolodvor. 26396

Srečke drž. razr. loterije

prodajo in razpisuje Bernard Naglič, Maribor 1. 26064

1000 kubičnih metrov lepih, zdravih, hinkovih hlodov

od 30 cm naprej in 1000 kubičnih metrov lepih, zdravih, bu ovih plovov

Enonadstropna hiša

krasna, ob prometni cesti v Trzinu, pripravna za trgovino in vauko obrt, se pod ugodnimi pogoji prod. Vse pove lastnik: Juri Ferenc, zidarski mojster v Trzinu. 25997

Okraske in svečke

za božično drevo, jaslice, božične in novejše razsvetlitve in dobelo, po najnižji ceni priročna L. P. V. A. L. K. Ljubljana, Zidovska ulica. 26317

Zelod

ki je dobro ohranjen, tako da je za kultivo sposoben, kupuje po najnižji ceni trdnika Michael Omahen v Vili gori. 21626

Hrastova in bukova drva

vsakega vagonsko množino, suha in sveža, repolice in okrovice, kupimo franke vagon. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Plačilo pri nakladanju". 26340

Suhe gohe, brinjeve olje

in trdijo kupuje po najnižji ceni vsah let prvi na uo varilice ponudbe trdnika Fr. H. H. H. 1117

Odpadke od žage

jelove, brastove, bukove itd., kupimo vsake vagonsko množino. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Stalen odlo-malac". 26319

Prazne Odol steklenice

kupuje drobnarija Anton Kanc sinova, Zidovska ulica št. 1. 26112

Ježice

lepe, suhe, stare in nove, kupuje v vsaki množini in po najnižji ceni trdnika Michael Omahen v Vili gori. 21623

Ježice kupujem

v vsaki množini. Ponudbe s navedbo cene in knjižine je poslati na naslov: Ivan Gilha, umetnika, Kostanjeva pri Krakem. 25828

Koruza

zdravo, novo blago, se neposredno v vsaki množini pri Franju Poznaniku, Ljubljana, Dunajska cesta 36. 26106

Čist med

prima karantiran, se piteje bebel in 22 Din kg in samo odbravni sifov med po 21 Din kg suhi trdnika Michael Omahen v Vili gori. — Razpo-Alfija se tudi manjše množine. 26117

Kupel pozori Ugodna prilika

Gospodski hiša

Enodruž. prtilična hiša

obstoječa iz 4 sob, kuhinje in vseh pritlik, tik bise andal vrt in lep grad, na periferiji mesta, 5 minut od elektr. železnice, prikladna za obrtnika ali mesarja, se ugodno prod. Pisarna vprašanja pod šifro "Ugodna prilika" na upr. "Jutra". 26268

Na stanovanje

eventuelno tudi na brado, se sprejme gospod. Naslov pove upr. "Jutra". 26296

Stavbna parcela

priljetna za skladišče, trgovino ali gostilno, se pri kolodvoru v Trzinu, po zelo ugodni ceni prod. Polasnila dale Ivan Orenšnik, zaloga piv. Trbovlje. 26389

V Hrv. Primorju

lepem zdravem krajčiču, se prod. več majhnih stavbnih parcel. — Naslov pove upr. "Jutra". 25914

Pozor, kupci!

Prodajam v bližini Amerila Srp na Dolinskem C 02 D, polovico zaračun, amrokov lepa, lepa lepa in dobra rast. Cena 20.000 Din. Polasnila dale G. Cuderman v Rodniku št. 27 pri Ljubljani. Posredovalci izključeni. — Samo resni kupci! 26218

Majhno posestvo

pol are od Celja se ugodno in po niki ceni prod. — Naslov pove upr. "Jutra". 26277

Pozor!

3 parcele takoj naprodaj s najlepšim krajč Proi. Vsaka meri 500 600 m². Cena za 3 parcele 50.000 Din. Vse na Prulah št. 5. 26255

Lepa, opremljena soba

s 2 posteljama, se takoj odda. Naslov pove upr. "Jutra". 26151

Zamenja se

lepo enolčno, na novo prebano stanovanje s dvema sobama, kuhinjo in pritlikami, s enakim ali večjim. Naslov pove upr. "Jutra". 26327

Soba

s posebnim vzhodom, se takoj odda solitudo gospodu. — Polaze se od 8-10, ure na Poljskem nasipu 8, pri tili, desno. 26223

Opremljena soba

s posebnim vzhodom, totem za takoj. Sem ves dan od soliti. — P. n. d. na upr. "Jutra" pod šifro "Trg. potnik 13870". 26143

Soba in kuhinja

s pritlikami, se odda proti odlični občutka s Zelud jami. Naslov pove upr. "Jutra". 26395

Mesečna soba

s posebnim vzhodom, se lica. Ponudbe na pošni predaj št. 26393

Mesečna soba

čedna in enolčna, v zvezi s kopalnico in pisarniško kva, se odda le briljantno samostojnemu gospodu. — Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Moderna stavba". 26798

Prazno sobo

veliko in lepno, s posebnim vzhodom, odstopni tistemu, ki mi posodi 5000 do 6000 Din proti mesečnemu povračilu po 1000 Din. Priljetna je tudi za zaknora brez otrok. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Solčna soba 13860". 26427

Na stanovanje

eventuelno tudi na brado, se sprejme gospod. Naslov pove upr. "Jutra". 26296

Kapital

60.000 Din posejila

Pozor!

Najmodernejše kroje, natančno po meri, se sešijajo in posamezno izdeluje in razpisuje akademski prebivalca od ministrstva za trgovino in obrt koncesionirana krajna šola v Zidovški ulici št. 5 v Ljubljani. — Kroji pristojajo brez poskusne in sato zelo zadovoljni na upr. ki klenk kontrolirajo dame, ki sami izdelujejo garderobo in za krojače in šivilje, ki se trudijo s zastarelimi kroji. Z 2. januarjem se prične sez. tefaj za krojenje civilnih oblek in uniform. Pri tefaju se so delovalo razen druge garderobe, tudi izdelovanje otroških stvari in perila za gospode in dame. Za učence izven Ljubljane bliznji fočaji. — Priporočljive garderobe strankam, ki se same izdelujejo garbore ali se ilijo imeti modern kroji. Za prvo vrsto razpisujejo razne zabvale in diplome rodstvu! 26100

Makso, šofer

Poljskani nasip. Plače vendar. Franica. 26147

Lnacaj

Vse izmetati, strasti, etc razvaline so iz plače. Podli te 15 strati. — P. n. d. na upr. "Jutra" pod šifro "Grafolog". 26234

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSOREAU)

X.

BUSSY IŠČE SVOJE SANJE, VEDNO BOLJ PREPRIČAN, DA NI SANJAL, AMPAK RESNIČNO VIDEL.

Bussy in vojvoda sta s od kralja vrnila zamišljena. Vojvoda je mislil, kakšne resne posledice bi ta spopad mogel imeti, in se je tudi spomnil, da ga je nahujskal Bussy. Ta pa je razmišljal, ali je zares sanjal v vročici, ko je bil ranjen, ali pa ni. „Kratkoma,“ je govoril sam s seboj, ko se je vrnil na svoj dom, potem ko je vrlo pohvalil vojvodo zaradi njegove odločnosti in moštosti, ... kratkoma, gotovo je, da sem bil napaden, da sem se bil in da so me ranili. Tudi mislim, da bi se me navadne sanje nikdar ne bile tako živo dojmile. Še sedaj vidim pred seboj ono plavalasko, kakor tudi prijazno lice mladega zdravnika, ki me je imel v rokah in ki so ga zvezanih oči pripeljali do mojega ležišča. Naprej, naprej! Jaz moram priti stvari do dna! Pred vsem pa si moram izbrati primerno obleko za noč, in potem hajdi k Bastilji!“

Nato se primerno obleče. Obuje si visoke škornje, izbere svoj najboljši meč, se zamota v širok plašč ter se da odnesti v nosilnici na pozorišče svojega nočnega dogodka. V bližini izstopi in ukaže svojim ljudem, naj ga čakajo, dokler se ne vrne. Potem stopa polagoma in pozorno po zapuščeni ulici in najde kmalu mesto, kjer je padel njegov konj. Nato se odmakne do zida in jame preiskovati vsaka vrata, da najde kot, v katerega se je bil naslonil, in rešetko, skozi katero je gledal pobesnelega Quélusa, ko se je bil napadalcem umaknil v varno. Ali vsa vrata so bila enaka, vsaka so stala nekoliko odmaknjena, tako da so tvorila nekako zatišje, in vsaka vrata so imela rešetko. „Boga mi,“ pravi Bussy nestrpno in ves razljučen, „kaj bo res treba trkati na vsa ta vrata in povpraševati in študirati obraze, ali odgovarjajo resnici? Pa če treba, da potrošim tisoč tolarjev na podkupnine za hišnike in hišnice, jih dam, samo da pridem tej zagonetki do dna! Tukaj je okrog petdeset takih hiš, če pregledam vsak dan po pet, je to deset večerov. Samo da bo kmalu malo bolj suho, za vrata, no tej brezvi nerad brodim!“

Ko tako kolne in neodločno stopa okrog vrat, zapazi od daleč približujočo se bledo svetlobo. Evo, kakor da prihaja kdo, ki nosi leščerbo, in kakor da je ta nekdo morda vinjen, ker kolovrati njegova leščerba sem in tja, od zida in zopet na sredo ceste, in kakor da se spodlikava, De Bussy se, poln zanimanja, kaj bo

to, zamota v svoj plašč in nasloni ob zid ter opazuje to lutajočo nočno večjo, stisnjen v kot vrat. Noč je bila zelo temna, na tri štiri korake že nisi razločil ničesar več. Svetiljka pa se je svetlikala vedno bliže, ali delala je vedno bolj čudovite skoke in vijuge.

Bussy čaka nekaj časa, dokler se svetiljka ne približa na kakih trideset korakov. Sedaj vidi, da prihaja neki prav tenak mož, vsekakor neka tenka postava, zavita do nosa v širok plašč in s svetiljko v roki. To svetiljko vihti neznanec po zraku, ali jo drži ravno in mirno od sebe, ali jo približa tiam, ali pa se s svetiljko vred opre v svoj bok. Pri tem pa neznanec ne pazi na cesto, izpodtakne se nad zmizlo grudo ali pa zabrede v kaljužo ali v kup snega, potem se naenkrat spolzne na ledu in pade, pa naglo zopet vstane, nekaj zakolne, pa nadaljuje svojo pot in vride v bližino Bussyja, ki je sedaj prepričan, da je zadel ob zabavnega purgarja, ki je vpisan v veliki bratovščini pijancev. Toda še korak, in plemič naenkrat začuden opazi, da nosi neznanec obvezo čez oči in da ničesar ne vidi!

„Vidiš ga, no,“ zamrmra pri sebi... „kako pa to? To je ne običajna misel, da se igra slepe miši sam in v takem času. Ali pa se mi morda zopet sanja?“

Bussy zopet počaka, neznanec stori zopet nekaj korakov, in Bussy se vpraša: „Ali prav čujem? Zdi se mi, da se neznanec pomenkuje sam s seboj?“ Potem posluhne in razume: „Š! isto devetdeset eden, štiristo devetdeset dva, štiristo devetdeset tri... sedaj sem že čisto blizu...“ govori neznanec! Potem dvigne svojo prevezo z oči, stopi k sosednjim vratom, blizu katerih ždi skrit ves začuden de Bussy, pozorno pogleda ta vrata, potem pa razočaran zagodnja: „Ne, to niso prava!“ Potem nadaljuje svojo pot in stopi k vratom, pri katerih je Bussy, katerega pa ne zapazi. Dvigne svetiljko, pri tem šele zapazi Bussyja in se ga zelo prestraši ter kar obstane pred njim.

„No!“ spregovori Bussy.

„O!“ klikne nočni šetalec in odskoči za korak.

„Stoj!“ pravi Bussy.

„Nemogoče!“ klikne neznanec.

„In vendar je mogoče!“ smeje pravi Bussy. „Vi ste zdravnik od sinoči?“

„In vi plemič?“

„Tako je!“

„Joj, kakšen slučaj!“

„Zdravnik,“ nadaljuje Bussy, „ki je sinoči povezal plemiča, ki je bil ranjen z mečem v bok?“

„Da, da...“

„In kaj iščete sedaj na ta način?“

„Hišo, kjer sem bil!“

„Kaj, vi ne veste, kje ste bili?“

„Kako naj vem, ko so me pripeljali z zvezanimi očmi!“

„Tudi vas? In ste bili v tej hiši? V tej ali eni sosednji?“

„Natančno ne vem.“ Kako se vi zovele? „Jaz sem Rémy de Hadouin,“ pravi mladnič ponosno (Rémy de Hadouin je postal kmalu eden najbolj slovečih francoskih kirurgov.) „Prav dobro, gospod, in tisočera hvala za vašo uspešno zdravljenje sinoči. Mojstrsko roko imate. Jaz pa sem grof Louis de Clement, gospodar de Bussy.“

„Bussy d'Amboise, junak Bussy!“ klikne zdravnik radostno.

„Kako, vi da ste oni glasoviti in slavni Bussy, ki... oj, oj!“

„Jaz sem Bussy, edini tega imena,“ odgovori skromno plemič.

„Sedaj se poznavata drug drugega, in sedaj vas prosim, ustrezite moji radovednosti in povejte mi vse točno, kar veste.“

„Čujte tedaj, gospod grof, kaj se mi je dogodilo. Jaz stanujem v ulici de Beaufreilles, petsto korakov odtod, in sem siromajen pričetnik v ranocelništvu, ali nespreten nisem, to vam zagotavljam.“

„Mene lahko vedno navajate kot svetoka za to trditev.“

„Mnogo sem študiral, ali prave klientele si doslej nisem znal napraviti in pridobiti, ne vem, kako,“ nadaljuje mladi človek.

„Pred tednom je bil za arzenalom zaboden neki možakar, sešil sem mu trebušno kožo in ga izlečil, čeprav so mu že čreva začela lesti iz dupilne. To mi je pa v soseski napravilo neki glas in tako so me sinoči zbudili.“

O'damo takoj prevažanje premoga

po državni cesti na kolodvor Kandija ali Novo mesto Letna količina znaša 500 do 1000 tona. Reflektanti posestniki tovarnega avtomobila se naj zglasijo čimprej na licu mesta pri J. Matiču Kandija 78, Novo mesto. 7112

Krompir kufelčar

7044-a in vsako divjačino kupuje

IVAN FEUER, Zagreb, Trg I br. II. Interurbanski telefon 23-45.

Razpošilja pitane goske po 36 Din za kg.

Za božič

velika izbira vsakovrstnih bonbonov, ovčkov za božično drevo, čokolade, lecta, pečiva, domačega in prvovrstnega inozemskega izdelka iz tovarne „OXION - Maršner“, Praga, in HELLER, Dunaj. 7106a

Na debelo! Na debelo! JOSIP VITEK, LJUBLJANA, Krekov trg šte. 8.

Občina Črmošnjice

išče 7068a

tajnika

ki bi mogel takoj vstopiti.

Zahvala.

Ob priliki smrti našega soproga in ata, gospoda

Ivana Prosenca

paznika T. p. d. in posestnika

se nam je izkazala od vseh strani tolika naklonjenost, da nas veže dolžnost za vsem in za vse najtopleje zahvaliti.

Posebno zahvalo pa smo dolžni gg. članom „Društva rudniških nameščencev v Trbovljah“, osobito gosp. predsedniku Letniku za prireditve tako castnega pogreba.

Vsem stotero Bog povrni!

Trbovlje-Bavke, dne 10. decembra 1924.

7099/a Zahvaljoči ostali.

Smrekovo čreslo

vsako količino, v prvovrstni kakovosti kupimo Ponudbe z najnižjo ceno, nakladalno postajo in časom dobave poslata na:

„TRIGLAV“, lesna družba, CELJE.

Glavni trg 4./I.

7102a

Novo obleko

mate, ako daste poudarjeno enolčno, čistilo in barvati v I. komendi čistilni in barvni Jos. REICH Poljanski nasip šte. 4 Podražica: Selenburgova ul. 3

Modne liste

najnovejše, za jesen in zimo

1924-1925

ima v veliki izbiri v zalogi knjigarna

Tiskovne zadruga

v Ljubljani, Prešernova ulica 54

(nasproti glavne pošte)

Opozorjamo na

Zakone o oblačnosti in oredski samoupravi

ki se navede pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani

ter velja s postatno vred Din 6.50.

Strešno lepenko lesni cement

dobavljajo najceneje v vsaki množini

Jos. R. Puh, Ljubljana

Gradaška ul. 22. Tel. 513

7099a

Pesniški zbirki

Fr. Zbašnik

- PESMI -

Vea. 21 Din, brok. 9 Din post. 1.50 Din

A. Debeljak

SOLNCE

in

- SENCE -

Vea. 15 Din, brok. 9 Din post. 1.25 Din

TISKOVNA ZADRUGA

Ljubljana

Modern in kakor nov

bo zopet Vaš klubnik, ako ga Vam preoblikuje znana najboljša 6370/a

preoblikovalnica klubnikov

Barborič - Završan

Ljubljana, Mestni trg.

IVAN KOLLMANN

Izdelovatelji patentiranih peči za kurjenje z zagovino 7100-a

Slovenjgradec

sprejme zastopnike v vseh merodajnih krajih proti proviziji.

Pismene ponudbe do 20. decembra 1924.

Lesna družba „IMPEX“

se je preselila

s Krekovega trga 7106a

v palačo Jadranske-Podonavske banke

Selenburgova ulica šte. 7/II.

nasproti glavne pošte.

Že za 48 dinarjev

1 meter dobrega LODNA

1 meter dobrega SEVIJOTA

1 meter dobrega SUKNA

dvojne širine dobite pri trvdki

LENASI & GERKMAN, Ljubljana

Brez posebnega obvestila.

Potrti od globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša srčno ljubljenca, dobra mamica, stara mamica in tača gospa

Frančiška Sarič

vдова majorja

v sredo dne 10. t. m. b. g. v. preminila.

Pogreb upočasne nam pokopnice bo v petek dne 12. decembra 1924. ob 2. uri popoldne iz Stare poti št. 3 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša - aduina se bo brala v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

V Ljubljani, dne 10. decembra 1924.

M. Marija Erika de Stoa, Mihaela Vardjan, hčeri.

Vojteh Vardjan, ravnatelj, zet. 7108/a

Jelkica, Velimir, Ljubljana, vnuki.

Mestni pogrebni svet v Ljubljani.

Na primernejše darilo za dame

Božična razstava in razprodaja ročnih del s 25% popustom.

Samo 6 dni!

Milena Zor-Ježek, Ljubljana,

Stritarjeva ul. 7. III. nadstr. prej Spitalska ulica.